

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

JAN MARUNA - AUTOR MÉHO REGIONU

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michaela Panovcová

Specializace v pedagogice, obor Český jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PaedDr. Jiří Staněk, CSc.

Plzeň, 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 7. dubna 2014

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala všem, kteří mi pomáhali při vzniku této bakalářské práce. Především panu PaedDr. Jiřímu Staňkovi, CSc. za odborné vedení a laskavý přístup při konzultacích, Janu Marunovi za vstřícnost a cenné informace a své rodině za trpělivost.

OBSAH

ÚVOD	2
1 PORTRÉT JANA MARUNY.....	3
1.1 OBDOBÍ LÉČITELSTVÍ	3
1.2 OBDOBÍ TVŮRČÍHO PSANÍ	3
1.3 OCENĚNÍ	6
2 VYBRANÉ ROMÁNY.....	7
2.1 AMBRA A MOŘE V NÁS	7
2.2 HROBNÍK OD SVATÉHO BARTOLOMĚJE	7
2.3 VLAK DO NEBE.....	7
3 ANALÝZA STRUKTURY VYBRANÝCH DĚL.....	8
3.1 AMBRA A MOŘE V NÁS	8
3.1.1 Téma	8
3.1.2 Prostředí a čas	14
3.1.3 Charakteristika postav	14
3.1.4 Kompozice	17
3.1.5 Jazyk a jeho prostředky	19
3.2 HROBNÍK OD SVATÉHO BARTOLOMĚJE	23
3.2.1 Téma	23
3.2.2 Prostředí a čas	26
3.2.3 Charakteristika postav	26
3.2.4 Kompozice	28
3.2.5 Jazyk a jeho prostředky	28
3.3 VLAK DO NEBE.....	31
3.3.1 Téma	31
3.3.2 Prostředí a čas	35
3.3.3 Charakteristika postav	36
3.3.4 Kompozice	39
3.3.5 Jazyk a jeho prostředky	39
4 OSTATNÍ PROZAICKÁ DÍLA V KONTEXTU JANA MARUNY	42
4.1 SOUŽITÍ NA HRANĚ (2004).....	42
4.2 SE ŽIVOTEM V PATÁCH (2009).....	42
4.3 SMÍŘENÍ (2010).....	42
4.4 EMA A KUS NEB (2012).....	42
4.5 DIAMANTOVÉ SLZY (PŘEDPOKLÁDANÉ DOKONČENÍ 2014)	43
4.6 AGNESSARIA (2014)	43
4.7 AGNESSARIA 2 (PLÁNOVANÉ VYDÁNÍ PŘELOM ŘÍJNA, LISTOPADU ROKU 2014)	44
4.8 POEZIE V PRÓZE	44
ZÁVĚR.....	45
RESUMÉ	46
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	47
SEZNAM PŘÍLOH	I

ÚVOD

Téma bakalářské práce Autor mého regionu jsem si zvolila proto, abych alespoň zčásti přiblížila někoho méně známého, o němž nikde nejsou podrobnější informace.

Rozhodovala jsem se mezi dvěma autory, ale jelikož studuji společně s českým jazykem i psychologií, zvolila jsem právě Jana Marunu kvůli jeho psychologickým románům.

Cílem této práce je tedy seznámení s táborským spisovatelem, autorem značné řady básnických sbírek a několika prozaických děl. V místě bydliště je znám především přírodním léčitelstvím, kterým se nějaký čas zabýval. Jako tvůrčí osobnost se do podvědomí čtenářů zatím příliš nezapsal.

Přestože jeho básnická tvorba byla několikrát oceněna, rozhodla jsem se zaměřit na jeho díla prozaická a analyzovat jeho tři romány: Ambra a moře v nás, Hrobník od Svatého Bartoloměje, Vlák do nebe. Při rozboru textů jsem se zaměřila na téma, prostředí a čas, charakteristiku postav, kompozici, jazyk a jeho prostředky.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol: Portrét Jana Maruny, Vybrané romány, Analýza struktury vybraných děl, Ostatní prozaická díla v kontextu Jana Maruny.

Jan Maruna je autorem několika dalších próz, které stručně zmiňuji v samostatné kapitole. V přílohách je následně možno nahlédnout na kompletní autorovu bibliografii.

1 PORTRÉT JANA MARUNY

Básník a beletrista Jan Maruna se narodil 22. 6. 1949 v Rýmařově, nejzápadnějším městě Moravskoslezského kraje, v okrese Bruntál. Jeho otec pracoval jako vlakvedoucí, proto se rodina často stěhovala. Na základní školu chodil do Křivé, Dolní Loučky a Vyššího Brodu. Poté nějakou dobu rodina pobývala i na Slovensku, ale nakonec se vrátila do Vyššího Brodu.

Po základní škole začal Jan Maruna pracovat v Horním Dvořišti u dráhy, kde se během života dopracoval na pozici vlakvedoucího. Dvakrát se oženil a z prvního manželství má dvě děti. V roce 1985 se přestěhoval do Hlinice u Tábora, jeho současného bydliště.

1.1 OBDOBÍ LÉČITELSTVÍ

Část svého života věnoval léčitelství, ke kterému se dostal zcela náhodně. Poté, co jeho žena onemocněla a nemohla docházet na zaplacený kurz v Praze, dokončil ho za ni. Po roce, během něhož absolvoval půlroční praxi u odborného lékaře, u kterého se učil mimo jiné i diagnózu nemocí dle barevného označení, které specifikuje jednotlivou nemoc, se osamostatnil a na částečný úvazek, souběžně s prací u dráhy, léčil lidi a zvířata. Jezdil po celé České republice i do zahraničí (např. do Vídně, kde pomáhal rodině s autistickou dívkou). Nejvíce se však zabýval diagnostikou na dálku - dle fotografie byl schopen určit onemocnění a doporučit jeho možnou léčbu. Lidé mu díky internetové inzerci psali až z New Yorku, z Toronta, ze Slovenska, aj. Po zhruba 35 letech léčitelství s touto prací skončil a začal léčivou energii vkládat do svých textů a věnovat se naplno literární tvorbě.

1.2 OBDOBÍ TVŮRČÍHO PSANÍ

K samotnému psaní se dostával přes český rozhlas, kam posílal své črty. Svoji první básnickou sbírku Eizeret napsal v roce 2000 (v opačném sledu písmen znamená název Terezie, ženu, která mu psychicky hodně pomohla, které si vážil a díky níž se začal naplno věnovat tvorbě). Inspirací mu byly a jsou hlavně stromy, které považuje za životně důležité symboly. V rozhovoru pro Táborský deník uvedl:

„Vyzařuje z nich stejné světlo jako z básní Karla Hynka Máchy. Osvobozující záře, která budí respekt a zároveň nás uchvátí svým soucitem k slabým tvorům. Když se

zamyslíme, objeví se duch stromů i v nás a pak pocítíme odpuštění a možnost posunout se dál. Chtěl bych být dub. Veliký, rozložitý, se širokými větvemi. Abych mohl ochránit všechny bytosti, kterým někdo ubližuje. A ony, kdyby se do mojí podstaty vcítily, dokázaly by do mě i vstoupit a schovat se. Vždyť i já se takhle schovávám do stromů, když mi není do zpěvu. Je v nich všechno, co potřebuju, abych se zase postavil na nohy. Představím si ten strom, myslím na něj, pocítím jeho energii, uvědomím si, co prožívá vůči mně a já vůči němu, a tím vstoupím do jeho podstaty. A jelikož jeho podstata je život, octnu se v principu života. Strom je pro mě prostředníkem božího poselství a boží svobody. Hovoří ke mně jinak než slovy, ale já mu rozumím. A je mi při tom ohromně dobře.“¹

Včetně přírody se inspiruje i cestami. A co pro Jana Marunu taková cesta znamená?

„Dokud budou existovat, je to známka dobrých vyhlídek. Každá totiž ze sebe vyzařuje odpuštění a naději. Když někdo kráčí po cestě, uklidní se a cesta k němu promluví. Záleží jen na poutníkovi, jestli jí otevře své srdce. Cesta prostě znamená jít dál – nejen nohama, ale i svým duchem. Špatné věci a myšlenky nechat za zády a hledat ty dobré...Nechávám do sebe vstupovat její moudrost, která nám v první řadě mlčky říká, ať nikomu neubližujeme. A hned poté nám radí, abychom ostatním odpouštěli v naději. Tohle poselství je připravené pro všechny, kdo jdou po cestách. Jestliže snad člověku nedokážou odpouštět lidé, krajina mu odpustí. Ať je jakýkoliv. Jinak by cesty v krajině neměly smysl. A ony tu přece jsou. Čekají na své poutníky.“²

Na procházkách ho doprovází fenka Dona, které říká Nynny, Tibetská dogo, která v několika knihách také figuruje.

Od roku 2012 se jeho dalším tvůrčím podnětem staly obrazy akademického malíře Dimitrije Kadrnožky. Autorův dobrý přítel a moudrý člověk, se kterým se seznámil v pražské Obci spisovatelů, v níž je členem. Dimitrije Kadrnožka umí do svých obrazů vložit stejné poselství, jaké vyzařuje z cest. A na otázku v jednom rozhovoru „Jak to dokáže?“ Jan Maruna odpověděl:

¹ MUSIL, Josef. Jan Maruna by chtěl být dubem. Velikým a rozložitým. In: *Táborský deník* [online].

² MUSIL, Josef. Celý svět se zlepší, věří básník Jan Maruna. In: *Táborský deník* [online]. 14.12.2012 [cit. 2014-3-14]. Dostupné z: http://taborsky.denik.cz/kultura_region/cely-svet-se-zlepsi-veri-basnik-jan-maruna-20120914.html

„Nevím. To je tajemství nejvrcholnější tvorby, kterou smí vytvořit pouze vyvolený Mistr. My ostatní můžeme jen žasnout a nechat se jeho díly zušlechťovat. Ono totiž obrazů, co nesou nějaké duchovní poselství, je okolo nás plno, jenomže všechny diváka vtahují jen do jediného bodu, který autor vytyčil. Zato díla Dimitrije Kadrnožky dávají svobodu poznání. Člověk se v nich může libovolně pohybovat, a na každém kroku dostává dar, aniž si o to říká. Dimitrijovy obrazy ale nejsou nijak prvoplánově pozitivní; zároveň ukazují i to druhé, odvrácené slunce. Vždyť i ono bytostně patří do naší doby. Je jen na nás, abychom se rozhodli, za kterým světlem půjdeme.“³

Největší a nejdůležitější inspirací je však pro autora sám život, který nám do cesty přivádí různé lidi, různé momenty a situace, které nejsou vždy příjemné a se kterými se musíme vypořádat.

V roce 2005 a 2006 si autor zapsal roční kurz tvůrčího psaní na akademii Josefa Škvoreckého, kde chtěl nabýt širších znalostí a zkušeností pro svoji literární pouť. Díky panu Dědečkovi a hlavně paní Daniele Fischerové si rozšířil obzory z poezie, které se věnuje převážně. V roce 2012 si kurz zapsal znovu, tentokrát kvůli próze. Studium však nedokončil, protože mu nepřinášelo očekávaný přínos, kterého se chtěl dopracovat pro román Ema a kus nebe.

Některé své básnické sbírky vydává dvojjazyčně, s francouzským, anglickým a hlavně italským překladem. A právě pro velkou spjatost s Itálií požádal o první překlad sbírky Anděl od aquilejské Basiliky. Ostatní sbírky, např. Přišit snům na kabát (Cucire sull mantello dei soni), Zamyšlení na planetě (Riflessione sull pianeta), Město andělů (La cita' degli angeli e altri sogni), Výpověď duše (La testimonianza dell'anima) a jiné, přeložil italský básník žijící v České republice Mauro Ruggiero, se kterým se seznámil v kulturním středisku v Praze. Některé knihy vyšly i v angličtině, V Miláně (In Milano) od Michaely Freeman, Na řezu (On the cut) a Sluneční hodiny (The sun dial) od Hany Jelínkové.

Jan Maruna také napsal několik básní na černobílé fotografie, zejména stromů, Josefa Dostála, např. Tělo na prodej, Tvář aj. a dále 1. a 2. díl poezie s názvem Čistá duše po letech na fotografie Josefa Sudka.

³ MUSIL, Josef. Celý svět se zlepšil, věří básník Jan Maruna. In: Tábořský deník [online]. 14.12.2012 [cit. 2014-3-14]. Dostupné z: http://taborsky.denik.cz/kultura_region/cely-svet-se-zlepsil-veri-basnik-jan-maruna-20120914.html

V současné době se Jan Maruna věnuje filozofickým spisům Dimitrije Kadrnožky, dokončuje Diamantové slzy a začal pracovat na díle Agnessaria 2.

1.3 OCENĚNÍ

Mezi autorovy hlavní úspěchy a ocenění patří Evropská cena za literaturu, kterou obdržel v květnu roku 2009. V ten samý rok v červnu dostal medaili Franze Kafky a v říjnu, jakmile vydal básnickou sbírku Světlo na cestě, diplom za literaturu z Itálie a dopis, že v Miláně na něj čeká další medaile. Tam mu bylo uděleno za poezii několik dalších cen, například Premio Internazionale A.U.P.I. Cena poroty, Premio Speciale Giuria 2009. Premio Internazionale Agenda dei Poeti 2010 za knihu Luce sulla strada, již zmíněnou sbírku Světlo na cestě. Premio Internazionale di poesia za knihu, La città degli Angeli e Altri Sogni 2011, v překladu Město andělů. V Itálii také dostal v roce 2010 mimo jiné Akademický titul za sbírky přeložené italským básníkem Maurem Ruggierem.

2 VYBRANÉ ROMÁNY

2.1 AMBRA A MOŘE V NÁS

Před touto románovou prvotinou, která byla dokončena a vydána v roce 2004, psal autor přibližně deset let román, který nikdy nedopsal a který nakonec zničil. Až po dlouhé odmlce, věnované poezii, vzniklo dílo Ambra a moře v nás. Jan Maruna pocítil nutkání, že je na čase pokusit se o další prozaické dílo zobrazující vzpomínky a hluboké myšlenky uchované v srdci již 30 let. Hlavním námětem pro napsání byly osudy lidí, jež autor osobně znal, a fenka Ambra, která pro něho v životě hodně znamenala.

2.2 HROBNÍK OD SVATÉHO BARTOLOMĚJE

Motivem pro napsání tohoto díla, jež vzniklo taktéž v roce 2004, byly skutečné postavy dvou lidí, Fricka a Jarmily. Autora fascinovala vnitřní síla, se kterou dokázali žít, i přesto, že byli bezdomovci a po materiální stránce neměli nic. Nezajímalo ho, jak vypadali, ani jejich společenské postavení, ale důležité bylo, co měli uvnitř sebe. Pochopení, tolerance, láska, touha po svobodě a duchovní stránka, to jsou důležité prvky pro „skutečný plnohodnotný život“.

Jelikož je pro autora téma podstaty lidského bytí velmi důležité, rád by v budoucnosti napsal novelu, ve které se vrátí k hodnotám Fricka a Jarmily.

2.3 VLAK DO NEBE

V knize z roku 2006 Maruna vypráví o skutečných postavách, které znal. Znázorňuje svědectví lidí, kteří, ať byli jakýkoliv a v životě se dopustili různých chyb, si nakonec našli ty správné hodnoty. Avšak jako ve skutečném životě i zde neprožou všichni.

V pozadí celého příběhu je závažná nemoc, rakovina, se kterou se potýká značná část obyvatel.

Záměrem autora je hlavně konfrontace lidí v dané situaci, ve které se od nich očekává určité chování. Postavy se ale rozhodují jinak a autor vede čtenáře k zamyšlení, proč tomu tak je.

3 ANALÝZA STRUKTURY VYBRANÝCH DĚL

3.1 AMBRA A MOŘE V NÁS

3.1.1 TÉMA

Psychologický román začíná popisem hlavní postavy, Franty, pobývajícího v nemocnici s onemocněním rakoviny. Manželka ho opustila, s dětmi se nestýká, na svoji matku, která ho žádala o pomoc, zanevřel. Z bohatého člověka, který měl, na co si vzpomenu, se stal chudák. Až teď, když vše ztratil, si ledacos uvědomuje.

Ve vzpomínkách si promítá svůj život, který je popsán v chronologickém sledu, a děj z minulosti plynule navazuje na současnost, aniž by si čtenář povšiml změny.

Autor čtenáře uvádí do doby, kdy žil Franta ještě s rodiči, s otcem závislým na alkoholu, ubližujícím matce, která vše snáší a modlí se k Bohu za odpuštění jeho hříchů. Situace se stále opakovala a jednoho dne, když našel Franta matku ležet na zemi zbitou do bezvědomí, nevydržel to, šel se opít a s otcem se popral. Přijela policie a odvezla Frantu na záchytku a druhý den do vazby za napadení. Otec prohlášení nestáhl, byla to vhodná příležitost, jak se Franty zbavit. Ve vazbě je Franta tři měsíce a poté jde do Červeného Dvora, protialkoholní léčebny.

Další události se odehrávají v léčebně, kde má Franta problémy s lékařem Lukem. Během popisu léčebny autor do děje vstupuje zcela odlišnou kapitolou, Skleněná planeta, ve které dochází k Frantovu osobnostnímu rozvratu, když se začínají projevovat abstinenční příznaky.

Franta se na léčení poznává s mistrem, doktorovým přítelem, odkázaným na invalidní vozík a žijícím vedle léčebny. Jeho pracovní náplní je mistrovi nosit obědy, zatopit v kamnech a poklidit. Oba s mistrem plují po „moři“, moři závislosti zničujícího alkoholu. Několikrát Franta najde starce na zemi, pořezaného od skla, zpitého do němoty. Sám se se závislostí potýká a soužití s mistrem je pro něho životní zkouškou. Podstatným momentem je zrod přátelství, které mezi muži vznikne. Už po „moři“ neplují sami, ale společně. Když mistrovi přijde od přátel pozvánka na sraz po letech, stane se jeho hlavní touhou chůze. Tak rád by zase vyšel z domu a sešel dlouhé kamenné schody vedoucí k léčebně, lemované kanadskými borovicemi. S Frantovou pomocí toho dosáhne, ale

mezitím ještě tolikrát spadne na dno „moře“, aby se znovu a znovu pokusil odrazit a vyplavat. Při odchodu z léčebny se Franta dozví, že mistr na srazu nedodržel slib, opil se a zle se potloukl. Franta ho jde navštívit do nemocnice.

„Franta se s ním duševně spojil, prožíval s ním radost i bolest, bylo to pro něj osvobozující, ale zároveň zavazující. Mistr se pokusil o úsměv, šlo mu to špatně, ale dokázal to. Po tváři se mu skutálely slzy. Opatrně mu je setřel kapesníkem a věděl, že už musí jít... Zaslechl za sebou tiché slovo: „Děkuji...“⁴

Tím autor končí jednu z hlavních dějových linií a začíná popisem života mimo léčebnu, u Frantova strýce, který je také na vozíku a o kterého se též začne starat.

Strýc je zapšklý vůči všem a všemu a podle toho se tak i k Frantovi chová. Ve skutečnosti však není špatným člověkem, jen životem zklamaný a nešťastný. Každou neděli ho vozí Franta do kostela, kde se strýc modlí za svoji rodinu a za to, aby na světě nebyl už tak dlouho. Jako u mistra i zde vznikne mezi nimi po čase přátelství.

Do děje autor vstupuje motivem Frantova otce, který je na sklonku svého života a prosí o odpuštění. Objevuje se také motiv víry v Boha, která otci pomohla najít cestu a Frantovi schopnost osvobodit se od nenávisti, již k otci celý život pociťoval.

„Rozuměl mu, šeptal, že je šťastný, že přišel, lituje, že mu ublížil, hodně jej mrzí, že nenašli k sobě cestu dřív. Šeptal tato vzácná slova pomalu, trhavě, chvílemi odpočíval, nabíral dech. Přiznal, že alkohol mu zastíral oči a bylo pohodlné do něj utéct.“⁵

Po několika dnech otec zemřel. U jeho rakve seděl opuštěný velký černý pes.

I strýc se díky Frantovi hodně změní. Franta mu pomohl najít sám sebe a zabránil, aby lidem zbytečně neubližoval.

„Strýc odešel v tichosti a zanechal v něm nepokoj, prázdnotu a samotu, s kterou si nevěděl rady. Myšlenky utápěl v alkoholu, nemohl je unést, probouzel se do divného snu.“⁶

Franta po smrti otce a strýce opět sklouzne do světa závislosti, bydlí v domku po strýci, který je ale v zanedbaném stavu. Žije ve špíně, nestará se o sebe, nepracuje. Trvá značnou chvíli, než se rozhodne k recidivě.

⁴ MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 67.

⁵ Tamtéž, s. 78.

⁶ Tamtéž, s. 81.

„Nepočítal, jak dlouho byl doma, jak je to dlouho, co odešel strýc. Nebylo hezké, že zapomněl na matku, museli spolu protrpět tu svoji cestu. Byla dlouhá a museli oba trpět a hlavně Franta musel najít sám sebe, protože šel sám a nemohl se opřít o víru, ještě ji neměl a byl od ní daleko. Dávali mu nahlédnout do nejtemnějších zákoutí bolesti, aby se připravil na cestu, ale on nevěděl, kam má jít. Byl na všechno zoufale sám a tady pochopil, že samota má krátkou cestu, že se musí spojit s moudrostí, aby dosáhla svého cíle.“⁷

V léčebně se Franta seznámí s Ditou, dcerou doktora Luka. Zamilují se do sebe, ale po krátké chvíli Dita odjede na léčení do Švýcarska, které jí otec zařídí, aby se s Frantou nemohla stýkat. Dlouhou dobu se neuvidí. Doktor jejich vztahu od začátku nepřeje, a proto se snaží léčbu Frantovi všemožnými způsoby znepříjemnit.

Po odchodu z Červeného Dvora se Franta vrátí do domku po strýci, najde si práci a začne žít celkem spořádaný život. Vyhledá matku, na kterou zanevřel a která mezitím také propadla alkoholu. Bydlela u sestry na Moravě, která se k ní nechovala hezky a jen ji finančně využívala. Franta ji odveze společně s fenkou Ambrou, která se k matce po pohřbu přidružila, domů.

Do Frantova života se navrácí Dita, čekající jejich dítě. I přes nesouhlas jejího otce se vezmou a odstěhují do vlastního domu. Oba na své rodiče zapomínají a žijí ve vlastním světě. Narodí se jim syn Frantík a po čase dcera Anežka. Začnou podnikat v dámské konfekci a peníze se jim jen hrnou.

Léta utíkají a Franta si na nikoho ani nevzpomene. Všichni ti, co mu v životě ukázali správnou cestu, byli v jeho vzpomínkách někde uzavřeni. Peníze celou rodinu změnilly. Dita se zajímá pouze o šperky a značkové oblečení. Děti studují na vysoké škole. A Frantovi stačí sklepní prostory plné vín a koňaků. Každý si žije svým vlastním životem.

Zlom v ději nastává, když se Franta probudí z bezvědomí v nemocnici: Dita se s ním rozvedla, děti na něho zanevřely a on ztratil všechno, co doposud měl.

Navrací se zpět k matce, která ho i přes všechna zklamání vítá s otevřenou náručí. Na cestě v boji proti jeho rakovině ho začne doprovázet Ambra.

„Brzo ráno k němu přišla a byla neodbytná. Potichu vyšli z domku, aby mámu nevbudili, na obvyklou obchůzku. Měli několik okruhů a všechny vedly ke starému dubu. Teprve teď, co tam s Ambrou chodil, si všiml, jak je dub obrovský, měl v průměru několik

⁷ MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 94.

metrů...Celý se chvěl, nevěděl, co se děje. „Přišel náš čas,“ řekla to potichu a než si uvědomil, co se děje, byli v jiném světě. On se proměnil ve psa s lidskou tváří. Ambra se proměnila v hezkou ženu středního věku, lehce dopadala na jednu nohu.“⁸

Větší část děje se potom odehrává v jiné dimenzi, kde se Franta léčí nejenom fyzicky, ale i duševně. Nachází ty správné hodnoty, mění se v někoho lepšího.

Když vyjdou z dubu, uplynulo již několik let (autor neuvádí), Franta, zcela vyléčený, je opět člověkem a Ambra psem. Nastěhuje se do matčina domku zakoupeného Ditou, která se vrátila a snaží se navázat zničené vztahy. I ona si za uplynulou dobu leccos uvědomila. S její pomocí se Franta stará o ochrnutou matku. Společně s ní nachází i cestu k Bohu. Nepije, nekouří a překonává v sobě překážky jako dostihový kůň.

Autor do děje vstupuje samostatnými kapitolami. O Frantíkovi, který je drogově závislý gambler, bezdomovec dlužící všude, kam se podívá. Dita mu však podává pomocnou ruku a po těžkém čase odpírání, slibů, zklamání, zloby a všeho, co doprovází člověka, který se snaží odrazit ze dna, se pokusí zvednout a jít dál, začne pracovat v počítačové firmě, odstěhuje se do Anglie a založí si svoji rodinu.

O matce připoutané na invalidním vozíku, poznamenané stářím, které na ni doléhá.

Opět o Frantíkovi, který se vrací do Čech a navazuje s otcem vztah.

A o dceři Anežce žijící, v přepychu a bohatství, v Kanadě.

Důležitým motivem je Frantova životní cesta, překážky, které musí zdolávat, aby došel k cíli. Jeho průvodcem je i nadále Ambra ukazující mu ten správný směr, jakým se má vydat:

„Jsem tvůj průvodce, musím vědět spousty věcí a vždy si poradit.“

„Jsi přece pes a ti nemluví.“

„Máš pravdu, mám tělo psa, mohla jsem si vybrat jakékoliv zvíře, ale pejska máš nejraději, nechtěla jsme být tygrem, ani orlem, ani duchem.“

„To je úžasné, že existují takové věci, a já jsem si myslel, že jsou jenom v pohádkách, nezasloužím si takové pocty.“

„Nemysli si, že je to zadarmo, máš tady na zemi splnit určitý úkol.“

⁸ MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 132.

„Co je to za úkol.“

„Musíš po sobě zanechat hluboké šlépěje.“⁹

„Začal se hlouběji zajímat o smysl života, byl prostým mužem, nerozuměl velkým slovům, spíš se ponořoval do jednoduchosti a v ní nacházel sílu.“¹⁰

Jeho životní zkouškou je i návštěva bratrance Viléma a jeho ženy Vilmy, za kterými se vydá na Moravu, kde nějaký čas bydlela i matka. Projde si však peklem abstinenta, když se mu naskytne pohled na dva opilé lidi a když ucítí zápach alkoholu.

„Cítil až na dně duše tu prokletou spalující vůni kořalky, jak se prosakuje jeho patrem, zadírá se pod jazyk a nutí jej vnímat její smyslnost. Napůl přiškrcený vyvrávorával ven, bál se, aby nezešlel z toho pijáckého doupěte.“¹¹

Dita se pokusí o sebevraždu, nešťastná utajovanou láskou k Frantovi. Když ji Franta navštíví do nemocnice, oba se vyznají ze svých citů. Láska, která se v nich znovu zrodila, ale nevydrží nadlouho. Frantovi se otevře staré onemocnění a opět na několik let odejde s Ambrou do jiné dimenze.

Mezitím uplynou roky a nikdo o Frantovi nemá zprávu. Dita už nevydrží čekat a zklamaná Frantovým náhlým odchodem se nechá zmanipulovat dcerou Anežkou žijící v přepychu v Kanadě. Odstěhuje se k nim a najde si bohatého muže. Matka pobývá v domově důchodců. Franta v dubu prochází obdobím zkoušek, kterých je tolik, až je nezvládá a skoro tím zabije Ambru, která je s ním duševně propojená. Aby jí zachránil, daruje jí půlku svého srdce.

Asi po třech letech se Franta vrací do světa lidí sám, aniž by věděl, jak to s Ambrou dopadlo. Setkává se s matkou, synem a vnukem Janem. Společně s Frantikem odjíždí do Anglie, aby mohl poznat jeho rodinu. Skýtá se mu tak možnost cestování, které má tolik rád. Nejvíce ho oslovuje Stonehenge:

„Procházel se pomalu kolem této stavby, vnímal i nepatrné záchvěvy energie, sálala z těchto kamenů a navíc se mu zdálo, že toto prostředí důvěrně zná... Stonehenge

⁹ MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 190.

¹⁰ Tamtéž, s. 191.

¹¹ Tamtéž, s. 195.

byla hlubokým jezerem s dalekou oblohou bolestí, která nikdy nekončí, a láskou, která přichází, když ji nečekáš. ¹²

Cítí, že všechny souvislosti jeho života tudy protekly. Miluje Ambru a vzpomíná na jinou dimenzi, kde byla ženou a on psem. Neustále se vrací k posvátné stavbě, kde se mu zjevil sál s trůnem, na kterém seděla. Byla nádhernou ženou. Jindy se mu naskytl pohled na průvod vojáků a šlechty:

„Z průvodu se oddělila Ambra, držela v ruce půlku svého srdce, i on držel svoji půlku, a jak se přibližovali, jejich srdce srůstala, až srostla. ¹³

Doma v Čechách se s Ambrou shledá. Očekává ho i matka, jež se těší dobrému zdraví a vysokého věku.

Poslední kapitolu autor výstižně pojmenoval „Královna“ a zobrazuje v ní Ambru, která odešla a na jejíž místo mohlo přijít malé černé štěně, a matku, které už také nadešel její čas:

„...pohládl ji po tváři, po ramenou, po vlasech, snažil se zapamatovat si každý detail jejího chvění, jejího pohybu a dodal: „Jen jsem nechtěl, aby to bylo tak brzo, kvůli Frantíkově rodině a nám všem. Odpuť mi, prosím, ty bolesti, co jsem ti způsobil, snažil jsem se, hodně jsi mi pomohla najít to, v co jsem nedoufal, vypěstovala jsi ve mně víru v něco věřit, po něčem toužit. Dala jsi mi hodně na cestu, jsem ti nesmírně vděčen. ¹⁴

„Zarostl překvapením do země, když uviděl postavu, jak se k němu pomalu přibližuje. Myslel si, že je to matka, že něco zapoměla, že se vrací... ale byl to někdo jiný, a on si uvědomil, že je to Ambra, přicházela s mořem nepokoje, co měl v sobě, voda se jí dotýkala kotníků a pak kolen. Byla neskonalé krásná, měla dlouhé, zlaté vlasy, které jí padaly až na ramena, bál se jí dotknout, aby ji neztratil, ale ona se dotkla jeho... Stáli vedle sebe celou noc a neřekli si slova. Myslel si, že je to sen, ale ona tam ráno stála a on stál s ní. ¹⁵

¹² MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 233.

¹³ Tamtéž, s. 238.

¹⁴ Tamtéž, s. 252-253.

¹⁵ Tamtéž, s. 253.

3.1.2 PROSTŘEDÍ A ČAS

V díle je několik hlavních míst, která nechybí téměř v žádné Marunově próze. Mezi ně neopomenutelně patří prostředí léčebny, Červeného Dvora, kde se Franta léčí opakovaně ze závislosti na alkoholu. Dále domov u matky. A v tomto díle i jiná dimenze v dubu, jež je pojatá spíše jako prostředí duchovní. K těmto místům se autor v průběhu děje několikrát navrácí.

Detailně vykresleným prostředím je mistrův dům, především schody, k němu vedoucí, lemované kanadskými borovicemi. Dalším místem, které je čtenáři nastíněné, je dům strýce, příbytek Viléma a Vilmy, Stonehenge a kostel.

Časovou rovinu autor čtenáři ani v minimální míře nenaznačuje. Tím ale znesnadňuje orientaci v ději a některé souvislosti jsou až neuvěřitelné. Například věk matky, který musí být značně vysoký, nebo dlouhý život Ambry.

Jediný uvedený časový úsek je doba tří měsíců strávených Frantou ve vězení. Dále můžeme pouze přibližně odhadovat tři roky, během nichž se Franta podruhé léčí v dubu.

3.1.3 CHARAKTERISTIKA POSTAV

Franta

Franta představuje hlavní postavu s autobiografickými rysy Jana Maruny. Narodil se do chudé rodiny, jeho otec byl závislý alkoholik, jenž fyzicky týral matku.

„I když se tomu bránil, někdy se přistihl, že má povahu po otci. Byl násilnické povahy, začal pít a kouřit... Nevyučil se, protože záhy se rodiče odstěhovali na Slovensko. Pracoval tam v kamenolomu na násypkách a pak dole ve vsi v dřevoskladě.“¹⁶ (sic)

Pravděpodobně situací v rodině se i z Franty stal alkoholik, který se ale opakovaně snaží vyléčit v Červeném Dvoře. Častokrát však vlivem okolností padá na dno a prodělává boj s vlastní slabostí.

Jednoho času je úspěšným podnikatelem v oboru dámské konfekce. Peníze utrácí, jak jen může. O manželku, která se s ním potom rozvede, se nestará, ta má své šperky a ty miluje nejvíce. Mají spolu dvě děti, Frantíka, který si vybral studium na Oxfordské univerzitě, a dceru Anežku, které finančně prošlapal cestičku v oboru architektury. Jemu

¹⁶ MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 15.

pro život stačí podzemní sklepy v jeho zámku, kde má dostatečné zásoby drahého vína a koňaku. Na důsledky nepomýšlí, kouří pouze ručně dělané doutníky a pije i několik dní a nocí. Ve 45 letech onemocní rakovinou. Než se dostane do nemocnice a žena ho po rozvodu připraví o vše, neuznává v životě žádné zákony, lásku, přátelství, to vše je pro něj podřadné. Jediné, na čem lpí, je materiální bohatství. Nakonec se z něho musí stát chudák, aby si uvědomil podstatu morálních a duchovních hodnot, o něž přišel.

„Závistivě se díval na své spolubydlící, jak byli šťastní, bylo v nich něco, co on nepoznal, byla v nich láska, porozumění, pochopení... Byl zahořklý vůči všem lidem a nakonec skončil tak, že se sám nenáviděl, když pohlédl na své bizarní tvary, které se nepodobaly ničemu, co si chtěl představit jako tělo.“¹⁷

Franta rozhodně nezosobňuje prototyp muže, zodpovědného, schopného se o vše postarat, duševně vyrovnaného a morálně vyspělého, jakým je například postava Petra v Marunově díle *Vlak do nebe*. Naopak se od začátku projevují spíše jeho špatné vlastnosti, které ho dostávají do situací, díky nimž si ale bere ponaučení. Stará se o mistra a strýce, s nimiž pozná přátelství. Matka ho naučí víře, díky níž je schopen odpustit otci. Nachází lásku a zase ji ztrácí, aby věděl, jaké je někoho milovat a vážit si ho. Musí na cestě životem vyřešit spoustu problémů, jež si i sám způsobil, aby mohl dojít ke správnému cíli.

Autor tedy zobrazuje obyčejného člověka, způsobujícího řadu chyb, avšak vždy s volbou možnosti jejich nápravy.

Na konci díla je z Franty postarší muž, jenž si musel projít strastiplnou cestou nemoci a zdolat mnoho překážek, aby tak nabyl hodnot, jež jsou pro život důležité.

Matka

Postava matky představuje ženu s velkým srdcem a otevřenou náručí. Ženu, která mlčky přijímá všechna příkoří, modlí se k Bohu pro odpuštění za hříchy ostatních. Autor ji popisuje jako velkou silnou ženu s milým odzbrojujícím úsměvem. Měla velké sedřené ruce, tvrdé z továrny a ze zemědělství.

I ona během svého života propadla alkoholu, bylo to v době, kdy už ani víra nestačila.

¹⁷ MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 8.

I přesto, že na ni Franta zanevřel, trpělivě čekala, až k ní najde opět cestu, a když se tak stalo, přijala ho k sobě bez výčitek se srdcem na dlani:

„Vstoupil do kuchyně, seděla u stolu, měla ruce položené na desce a prohlížela si je. Ucítil klid, jak se rozléval po starých kachlových kamnech, po něm, a jak jej vtahoval do sebe. A on prožíval tyto chvílky v přicházející svobodě, že je doma... Vzhlédla k němu, jako by jej čekala, mile se usmála a řekla: „Vítej doma, synu, a Bůh tě ochraňuj.“ „Děkuji, mámo.“ To slovo mu sládló v ústech a rozkládalo jeho nejistoty na hezké pocity.“¹⁸

Pravděpodobně se dožila velmi vysokého věku. A odešla s poklidem v duši.

Mistr a strýc

Oba zobrazují životem zahořklé starce, kteří nemají rádi nic a nikoho. Nešťastné tím, co jim život dal a vzal, bojující s vlastním já. Ačkoliv na čtenáře nemusí svou povahou a svým chováním působit kladně, nemůžeme říci, že by byli zápornými postavami. To ulita samoty je uzavřela do sebe, a proto jim dlouho trvá, než s Frantou naváží pevné pouto přátelství a otevřou svá dobrosrdečná srdce.

Mistr je také, jako mnoho postav v knize, závislý na alkoholu, jenž ho sráží zpět do pojízdného křesla a nedovolí mu vstát. Avšak obrovská touha chodit a Frantova pomoc nakonec mistra postaví na nohy:

„...Byl už na konci života a ztratil všechno, co mu bylo drahé, a nemohl čekat, až to přijde... a vykročil tomu naproti, cesta vedla přes Frantovy ruce.“¹⁹

Chybí ale pevná vůle vydržet a mistr podlehne závislosti, kvůli které nakonec zemře:

„Vyšel po schodech dobře, jak psal v dopise, ale potom se namazali a mistr nebyl výjimkou,... Když mu chtěli pomoci dolů ze schodů, odmítl to. Ta velká křídla radosti už v sobě neměl, utopil je v alkoholu. Padl dolů až na dno moře a potloukl se, zapomněl na to, že tam nebudou ruce, které by tomu zabránily.“²⁰

Strýc býval bankovním úředníkem a ochrnil při autonehodě, ztratil manželku a dvě dcery a potom se přidala ještě nemoc. Prodělal několik operací, chemoterapii a pak už byl napořád připoután na pojízdné křeslo. Nesnášel lidi, nesnášel u nich to, že můžou chodit a

¹⁸ MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 123.

¹⁹ Tamtéž, s. 66.

²⁰ Tamtéž, s. 67.

on ne a že mu život vzal ty nejdražší. Každý den se za ně modlil a přál si, aby za nimi už mohl odejít. Frantova upřímnost, otevřenost a zvědavost po strýcově řezbářském řemesle, ve strýci probudí znovu chuť k životu.

Když se strýc vrátí z nemocnice, do které byl odvezen poté, co se pořezal při výrobě figurky lipové panenky pro Frantu, promluví k Frantovi:

„Jsem rád, že jsem doma, že jsem se vrátil, a tobě moc děkuji, že jsi uklidil ten binec, i za to všechno ostatní.“ Dořekl to a v očích měl slzy. Byla zde cítit vážnost té nádherné situace, osvobozující oba dva od pošetilé závratí.“²¹

Dita a Frantík

Vedlejší postavy, jež hrají v knize podstatnou roli. Jako každý člověk i ony v životě překonávají spoustu překážek. Frantík svůj život nezačne příliš šťastně, je drogově závislý gambler, bez domova, potulující se na ulici, dlužící všude peníze. Oproti ostatním, je to ale právě on, kdo se s matčinou pomocí nejlépe „odrazí ode dna a začne plavat“.

Dita představuje zpočátku obyčejnou mladou ženu, toužící po lásce a rodině. Peníze ji však změní natolik, že už dokáže milovat pouze sebe a luxus, kterým se obklopuje. Autor ji nechá dle mého neopodstatněně v průběhu díla prožít, snad věkem nabytou moudrostí, znovunalezenou láskou k Frantovi, poučením ze syna či vděčností k tchýni. Když se ale po letech Franta stále nevrací z jiné dimenze, ztrácí trpělivost, vůli čekat, a na nátlak dcery Anežky se přestěhuje do Kanady, kde opět propadne penězům s novým bohatým přítelem.

3.1.4 KOMPOZICE

Knihy začíná retrospektivně, hlavní postava se navrácí do svých vzpomínek, které potom plynule navazují do současnosti, od níž se děj dále ubírá chronologicky. Pásmo vypravěče je v řeči autora, tedy v er-formě. Avšak v kapitole týkající se Franty a mistra autor mění styl vyprávění. Ze začátku je Franta v 1. os., ke starci mluví on i vypravěč ve 2. os., a vypravěč o Frantovi mluví ve 3. os. Problémem je, že autor osoby často mění a čtenář se tak ztrácí v kontextu. Několikrát se zdá, že přehled nemá ani sám autor, jelikož se dopouští častých chyb:

„Poobědval jsi a zachovával stejný rituál, nic se neměnilo, jídlo, cigareta, pivo, umyl nádobí, uklidil, vybral popel, nanosil uhlí, vytřel podlahu, protože bývalo na ní často

²¹ MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 76.

vylité pivo a někdy i kořalka, anebo mu spadl popel z cigarety a on si tyto práce nebyl schopen udělat.“²²

„Napjal se jako struna, křečovitě sevřel berle a zůstal stát jako přirostlý k zemi. Cítil, jak mu nohy zarůstaly do země a měnily se v kořeny a zem přikrylo moře a jeho zalévalo, obrůstaly jej vlny. „Ne, já chci jít!“ dvakrát za sebou jsi prudce vykřikl. Prohnul ses jako větev a vystřelil jsi ze sebe několik slov, zoufale ses bránil uvěřit skutečnosti.“²³

Text je členěn na kapitoly, díky nimž se čtenář v díle lépe orientuje, a dále na odstavce, které na sebe často nenasazují. Autor i nepochopitelně do odstavců týkajících se jedné věci začleňuje naprosto odlišnou situaci:

*„...že konečně někoho našel, kdo jeho příteli bude rozumět a pomůže mu v jeho nesnázích. Kanadské borovice jej přímo fascinovaly, ...“*²⁴

Každá kapitola končí jakýmsi shrnutím, vysvětlením nebo morálním poučením. Objevuje se i několik kapitol, které jsou psané naprosto odlišným způsobem.

Jak už z názvu knihy vypovídá, hlavním námětem je „moře“, v přeneseném významu samotný život, jeho zkoušky, které člověk musí překonat a pokročit na cestě tak o kus dál.

V žádném Marunově díle nechybí pes, nejvěrnější přítel člověka, stromy, zde především borovice, a autor neopomenul zmínit ani lípu, kterou potkal stejný osud jako v díle Hrobník od Svatého Bartoloměje. Dalším motivem je víra v Boha, k němuž si cestu najde téměř každá postava. Autor přikládá i důležitost ženě a lásce, které pro něho očividně hrají značnou roli:

*„...Bál jsem se pohlédnout na hezkou ženu, aby mne to nebolelo, když se výčitky draly do nitra a vraždily ten pocit, dotknout se hebké kůže a pocítit až do morku kostí tu krásu. Hladit ty nádherné vrcholky v němém úžasu, hledět na její hezkou postavu. Dotýkat se všemi smysly těch nádherných rtů a zešílet z toho rozkvetlého pocitu, a proto nepoznat tuto radost je jako nepoznat v životě nic, ...“*²⁵

Ačkoliv je kniha psána v roce 2004, objevují se pasáže, které s dobou nekorespondují. I přesto, že autor neuvádí časovou rovinu a nabízí se proto možnost, že se

²² MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 38.

²³ Tamtéž, s. 55.

²⁴ Tamtéž, s. 43.

²⁵ Tamtéž, s. 180.

děj odehrává v jiné době, některé momenty jsou pro současný svět nepředstavitelné a těžko pochopitelné:

„...jablečné víno, to tenkrát stávalo šest korun...mohl si koupit rybízové víno, to stálo osm korun...korunu padesát na tabák...“²⁶

Dalším příkladem je Frantův popis života v kanále, v němž bydleli jeho přátelé s dětmi:

„O normálních domovech nemluvily, protože je neznaly, ale byly i tak šťastné, že měly alespoň tu možnost se učit, když se objevil nějaký bezdomovec a byl učitel, učil je psát a číst...Učily se jazyky, jako angličtinu, němčinu, ruštinu a francouzštinu. Učily se kurzy šití, je to velice praktická věc. V jiných kanálech, které byly prostornější, byla škola zlodějů, byla perspektivní a populární. Cizí jazyky se učily proto, aby rozuměly cizincům a lehčeji je okrádaly. Každá společnost si produkovala svůj systém a řád, aby mohla přežít.“²⁷

3.1.5 JAZYK A JEHO PROSTŘEDKY

V pásmu řeči postav je upřednostňována přímá řeč formou dialogu. Autor značně používá i nepřímou řeč, která se podobá řeči autorské. Nejčastěji jsou vedlejší věty uvozené spojkou že:

„Ted’ už s jistotou věděl, že se nemůže napít... Slyšel od sester, že se tam krade... Měl o ně strach, ale doufal, že jim doktor Luk nemůže ublížit, byly velice staré... Slyšel, že odhadovali jejich stáří tak na sto až dvě stě let...“²⁸

Obě pásma, jak autorské tak pásmo postav, se v díle prolínají.

Dílo je psáno převážně spisovným jazykem, avšak ne tak striktně jako *Hrobník od Svatého Bartoloměje* a *Vlak do nebe*. Styl a forma jsou volnější. Autor používá i obecnou a hovorovou češtinu, zvláště pak v přímé řeči postav.

Jako příklad uvádím promluvu Frantíka k matce, když mu nabízí pomoc:

„Na to se ti vykašlu, to si strč někam!“²⁹

²⁶ MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 90.

²⁷ Tamtéž, s. 182.

²⁸ Tamtéž, s. 107.

²⁹ Tamtéž, s. 158.

„*To si strč někam, těch pár floků mě nezachrání.*“³⁰

Čtenář může vyzorovat značný vliv poezie, již Maruna oproti prózám píše v převaze. Dokáže procítěně a velmi ojedinělými obraty popsat jakoukoliv situaci, vztah či emoční stav.

Například pocit, kdy už si člověk přijde, že je v koncích a neví, jak dál:

„*...děšť tě propichuje drobnými jehličkami tvé neschopnosti cokoliv učinit na svoji obhajobu a cokoliv změnit. Kapky stékají do duše, všude je plno vody a člověk je sám. Chytáš se vesla a je to stéblo, praská a láme se. Stojíš nad propastí a chvílemi ji máš v sobě a nemůžeš jít dál, ani myslet, ani padat, ani se znovu rodit, jen zíráš na tu bídu, co ti dovolila vstoupit až na konec...Máš pocit, že existuje už jen jeden centimetr.*“³¹

Silné pouto matky a syna:

„*Ale teď pocítil na sobě, že stáří jí prospělo, že ji posunulo dál, než se běžně stává, byl rád, že to byla jeho máma. Pohladil ji po vlasech, po tváři, sedl si vedle ní na židli a mlčeli. Ale i v tomto kouzelném okamžiku, jsou květiny, které pohladí po líci vteřiny, aby zůstaly na návštěvě, co nejdéle...Položila k němu hlavu a silně mu stiskla ruce, řekla jen jedno slovo: „Děkuji.“ Víc už nemusela, usmáli se, ještě jednou ji objal...*“³²

Vzácné okamžiky Franty a mistra:

„*Vběhl do budovy a viděl mistra stát pod schody, vítězoslavně nasával vůni čerstvého vzduchu. Byl soustředěný jen na jeden bod před sebou a to byly dveře ze snů do života... Franta neměl odvalu přerušit tento koncert houslí, klavíru a paží. Jak harmonicky ukrajovaly ze samoty, krajíc za krajícem...*“³³

V textu nechybí ani obrazná pojmenování, především metafora a personifikace, kterou autor užívá velmi rád:

„*Cítil v mistrových rukou sílu, měl ruce tvrdé, vypracované od té věčné dřiny u vesel.*“ - myšleno od berlí³⁴

„*Podvedl jsi důvěru, která tě oblékala svojí laskavostí.*“³⁵

³⁰ MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 159.

³¹ Tamtéž, s. 240.

³² Tamtéž, s. 244.

³³ Tamtéž, s. 55.

³⁴ Tamtéž, s. 34.

„Položil si ruku na růže, vnímal jejich nádhernou krásu a energii, probouzela v něm večery, které se obtiskovaly do duše a zůstaly tam navždy zarostlé do těch chvil.“³⁶

„Vídal moře bouřlivé a klidné, blízké a daleké, až se mu tajil dech z té nesmírné krásy, která zabíjela, aby mohla žít v přibězích. Toulal se po velkých valounech, vedly k nim cesty z bílého křemene. Nad horizontem se rodily květiny z vln, obtiskovaly své rty do modrého nebe a vysávaly až na dřev zbytky zapadajícího slunce.“³⁷

V některých úsecích textu autor volí přirovnání až nevhodná. Někdy použije špatný výraz, jenž v daném kontextu ve spojení s jiným slovem nedává smysl:

„...osvobozovalo je to od předsudků, které se povalovaly kolem jako zbytky potravy.“³⁸

„Ruce se mu třáslly chtivostí obejmout tu skleněnou vášeň a vniknout do ní jako do ženy.“³⁹

„Byl to výkřik nitra, toužícího a zároveň umírajícího, ke všemu, co bylo kolem něj.“⁴⁰

Dalšími jazykovými prostředky jsou vulgarismy, avšak v minimální míře:

„...že se choval jako idiot...“⁴¹

„Posilněn několika pivy a panáky otci v hospodě rozbil hubu, ...“⁴²

Slangové výrazy:

„flaška jabčáku“⁴³

„na céčku rozcvička nebyla tak ostrá jako na áčku“⁴⁴ - označení oddělení v Červeném Dvoře

Augmentativa:

„bufeták“⁴⁵

³⁵ MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 59.

³⁶ Tamtéž, s. 67.

³⁷ Tamtéž, s. 139.

³⁸ Tamtéž, s. 175.

³⁹ Tamtéž, s. 63.

⁴⁰ Tamtéž, s. 52.

⁴¹ Tamtéž, s. 213.

⁴² Tamtéž, s. 16.

⁴³ Tamtéž, s. 82.

⁴⁴ Tamtéž, s. 21.

Archaismy:

„plazil se s koštětem po rajónech a dřel do úmoru“⁴⁶

„Máš to všechno ve své jizbě připravené...“⁴⁷

Deminutiva:

„včelička, sluníčko“⁴⁸

„zvířátkům“⁴⁹

Frazémy:

„žabomyší války“⁵⁰

„bludný Holanďan“⁵¹

„zakopaný pes“⁵²

⁴⁵ MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8. s. 91.

⁴⁶ Tamtéž, s. 174.

⁴⁷ Tamtéž, s. 124.

⁴⁸ Tamtéž, s. 232.

⁴⁹ Tamtéž, s. 198.

⁵⁰ Tamtéž, s. 164.

⁵¹ Tamtéž, s. 161.

⁵² Tamtéž, s. 165.

3.2 HROBNÍK OD SVATÉHO BARTOLOMĚJE

3.2.1 TÉMA

Dílo začíná příjezdem hlavní postavy Fricka do Červeného dvora na protialkoholní léčbu. Po hudebním vystoupení, ve kterém Fricek účinkuje hrou na klavír, se seznámí s novinářkou Irenou. Během krátké chvíle se do sebe oba zamilují. Jejich lásce však nepřeje Irenin otec, lékař a ředitel v místní nemocnici, který pohlíží na lidi podle společenského zařazení. Společně s Ireniným strýcem Eduardem, také lékařem, se snaží využít všech možných prostředků, aby se Fricka zbavili. Jednoho dne Eduard nabídne Frickovi svoji kancelář, kde může poslouchat na internetu hudbu. Fricek si však nevšimne poškozeného zámku ve dveřích. Když se doktor vrátí, předvede „herecký výkon“ a Fricka obviní z nedovoleného vniknutí a ukradení značné částky peněz. Tímto způsobem ho dostane do vězení a pro sebe si zajistí slíbený post primáře.

Ve vězení Fricek prožívá od bachařů jak psychickou tak fyzickou šikanu.

„Rozhodl jsem se k čínskému dechovému cvičení, naučit se koncentrovat a šetřit energii. Cvičení mi pomohlo přežít. Rány se mi začaly pomalu od sebe hojit a tělo se začalo plnit blahodárným životem. Když se mi zavřely rány, začali na mně vidět nedostatky, jako třeba nesouměrně zavázané tkaničky anebo špinavé podrážky, vždy po těchto nedostatcích mne zbili, polili mne studenou vodou a nahnali do práce.“⁵³

Aby nemohl dělat problémy nebo si někomu stěžovat, pobýval většinu času na samotce. Po příjezdu komise, jejíž součástí bylo i několik novinářů, dostali vedoucí věznice strach a k Frickovi se začali chovat trochu lépe.

Přibližně dva měsíce před ukončením vazby a nástupem opět do léčebny se Fricek sejde s Irenou, jež se mezitím pokusila o nezdařilou sebevraždu a nyní je na vozíku. Oba se vzájemně ujistí o přetrvávající lásce.

Překvapivým zvratem v ději nastává chvíle, kdy dostává Fricek od Irenina otce a Eduarda nabídku nového domu se zahradou v příjemné lokalitě a možnost dokončit vzdělání, a to vše pod podmínkou, že na Irenu zapomene. Fricek nabídku přijímá a po skončení odvykací léčby se s Irenou, která se uzdravila a na nátlak otce se provdala za movitého nápadníka do Sicílie, už nevidí.

⁵³ MARUNA, Jan: *Hrobník od Svatého Bartoloměje*. Krnín: Růže, 2004. ISBN: 80-903485-2-1. s. 35.

Po uplynutí autorem nezmíněné doby se Ireně nemoc vrátí a novomanžel se s ní kvůli tomu rozvede. Po příjezdu do České republiky Irena pobývá v jedné místnosti v léčebně nebo v nemocnici, kde ji vlastní otec dopuje léky, v naději, že si na ně zvykne a bude ho tak do konce života potřebovat, neboť si je sama vzhledem k finanční situaci neopatří. Naštěstí zvrácené chování otce prokoukne a léky vyhazuje. I přesto je však stále připoutána na lůžko. Fricek se ji snaží mezitím vyhledat. Pomůže mu až sestra z léčebny, která se stane jejich prostředníkem pro předávání dopisů a sjednání schůzky, při které Irenku Fricek požádá o ruku. Na druhý den je sjednaná svatba, o které nikdo neví. Irena však dostane v noci záchvat a na domluvené místo nedorazí. Otec ji následně opět přes léky a péči, kterou od něho potřebuje, vydírá. Jeho dcera se však už zmanipulovat nenechá a odmítá s ním být v jakémkoliv kontaktu. Frickovi se otcem najatí lidé vkradou do domu a vše tam zničí. Otec je tak neuvěřitelně na dceři závislý, že když ji nemůže mít ani jako majetek, v podobě chromé a nemohoucí ženy, pokusí se ji zabít. Velkou roli pro něho mají i peníze, které Irena zdělila po své matce. Přeřízne jí v autě brzdňák. Ireně se naštěstí nic vážného nestane a na dlouhou dobu mají s Frickem klid. Spokojeně spolu, a s jejich novou psí společnicí Britou, žijí u Fricka. Po čase jim přijde od policie oznámení, že byl Irenin otec pro podvody, vydírání a pokus o vraždu zadržen.

Po propuštění na kauci, kterou zaplatil Eduard, otec napíše Ireně dopis, ve kterém ji vydírá pro značnou částku peněz. Nenechají se už zastrašit a napíšou do novin zprávu, že jistý mafiánský doktor vydírá svoji ochrnutou dceru a pokud nepřestane, zveřejní v příštím výtisku jeho jméno. Příštího dne přijde Ireně omluvný dopis.

Podstatným momentem v ději je boj Fricka o Irenu s jakousi Boží silou u hrobníku Svatého Bartoloměje v Chorvatsku, kam se rozhodli vyjet na dovolenou:

„Už nám ji nese, to bylo načase, to jsme se ale načekali, ještě dneska se dostane do nebe.“ Hlasy odezněly a někdo mi ji bral z náruče. Několikrát mě povalil na zem, byl jsem posetý desítkami ran, ale nepustil jsem ji, nedokázal bych bez ní žít... Klečel jsem u mohyly poskládané z kamenů tajných přání. Irenka se pomalu probouzela a natolik se jí zlepšil zdravotní stav, že se postavila na nohy. Všechnu tu bolest, co měla v sobě, dali na mne, to proto, že jsem se vzepřel vyšší moci... Brita ležela ve stínu. Stačil jen jediný pohled, abych

*pochoпил její počínání. За okamžik měla на sobě неjméně пѳлку мých ran а mně se ztratily.*⁵⁴

Po návratu domů Fricek nemůže sehnat práci, opět v tom má prsty Irenin otec, který se nedokáže smířit se štěstím své dcery. Avšak Fricek se díky talentu hry na klavír dokáže prosadit a vydělá značnou částku peněz.

Na příští dovolenou se Irena s Frickem rozhodnou odjet do Kanady za Ireninou přítelkyní. Na tři měsíce si pronajmou srub v horách nad jezerem. Během pobytu Fricek vážně onemocní, až ho téměř Irena nadobro ztratí. Když se probudí z horeček, nemůže na čas hýbat prsty a hrát, ztratí část toho, co tak miloval. Irena čerpá energii, kterou ji dávají okolní stromy, a zdravotně se cítí mnohem lépe.

V jejich domě v Čechách zatím přebývá Irenin otec s bezdomovcem Edou. Otec vloupání do domu omlouvá tím, že se o něj Irena nestará a nechává ho žít na ulici. Výhodou pro něj je, že Eda nezná jeho skutečnou minulost. Ideologické smýšlení otce však netrvá dlouho, neboť Eda, i když je bezdomovcem, zůstal slušným člověkem. Žebrákem se nestal vlastní vinou, jako Irenin otec, ale z nedbalosti úřadů, kvůli kterým přišel o dům a musel se tak s rodinou vystěhovat.

Po několika měsících pobytu v cizím domě se Eda pokusí dát doktorovi možnost nového začátku, tím, že mu vypere věci a donutí ho se umýt. Avšak Irenina otce to naopak zničí, stane se navenek normálním člověkem, ale ve skutečnosti se do normální společnosti začlenit nedokáže. Od té doby o něm už nikdo neuslyší, jakoby ho čistota pohltila.

Eda s rodinou se po návratu Ireny a Fricka přijdou přiznat a omluvit se, že společně s jejím otcem pobývali u nich doma. Vše jim povypráví a nakonec se z nich stanou přátelé. Když se dozví, jakým způsobem se stali žebráky, pomohou jim koupit nového domu, aby tak zachránili rodinu, která má ještě naději.

Než Irena zemře, prosedí ještě společně s Frickem několik dní a nocí ve vzpomínkách.

Fricke se ale s její smrtí vyrovnat nedokáže a zahořkne vůči všem lidem. Závidí jim, že jsou šťastní, že mají rodinu. Utápí se v alkoholu a potlouká se ulicemi. Nejvíce ze všeho nenávidí lípu rostoucí blízko domu. Jednoho dne do jejích kořenů vyvrta díry a do otvorů nalije jedovatý prostředek. Je přesvědčený, že lípu zničí. Strom se však na něho

⁵⁴ MARUNA, Jan: *Hrobník od Svatého Bartoloměje*. Krnín: Růže, 2004. ISBN: 80-903485-2-1. s. 82.

nepřestane usmívat. Vinu si uvědomí až v nemocnici, kam ho převezou po mozkové mrtvici. Po probuzení jakoby procítl a svůj život vezme opět pevně do svých rukou. Nejdříve se pokusí o „uzdravení“ lípy. Čím více se jí daří, tím po fyzické stránce sílí i on. Každý den k ní chodí a dívá se na ni:

„Na tváři měla ten nádherný úsměv, který mi teď někoho připomínal, někoho blízkého, koho jsem velice miloval. Pomalu jsem k ní přicházel a pak jsem uviděl ten hezký obraz Irenky - stála ve kmenu stromu mlčky, ruce měla spuštěné podél těla, kývla mi hlavou na pozdrav a usmála se... Celý ten čas jsem byl slepý, protože ten úsměv lípy byl od Irenky.“⁵⁵

3.2.2 PROSTŘEDÍ A ČAS

Hlavní dějové linie se odehrávají na několika místech. Nejdříve v protialkoholní léčebně v Červeném Dvoře a ve vězení, kde Fricek pobývá značnou dobu. Tato prostředí nechybí téměř v jakékoliv Marunově próze. Nejrozsáhlejší část děje probíhá u Fricka doma a v Kanadě, kam odjedou na několikaměsíční pobyt. Blíže popsány jsou pouze rostlé borovice.

Duchovní stránka, jež autor také nikdy neopomíná, je zobrazena v Chorvatsku, u mohyly, kam se chodí pomodlit nemocní lidé prosící o uzdravení a kde Fricek o Irenu téměř přijde.

Jediný časový údaj, který autor v díle uvádí, je tříměsíční pobyt Fricka a Ireny v Kanadě. Dobu, kterou Fricek stráví v léčebně, ve vězení, s Irenou doma a v Chorvatsku, můžeme pouze odhadovat.

3.2.3 CHARAKTERISTIKA POSTAV

Fricek

Hlavní kladná postava má značné autobiografické prvky. V díle zosobňuje chudého člověka, alkoholika s hudebním talentem, na kterém jsou, pro jeho lásku k Ireně, páchany křivdy ze strany jejího otce a Eduarda. I přesto však Irenu nepřestává milovat. V tomto ohledu si autor protiřečí, neboť Fricek je schopen v určité chvíli upřednostnit před Irenou materiální hodnoty: dům a vzdělání.

⁵⁵ MARUNA, Jan: *Hrobník od Svatého Bartoloměje*. Krnín: Růže, 2004. ISBN: 80-903485-2-1. s. 135.

Od prvotního motivu alkoholika, který nastoupí do protialkoholní léčebny, autor upouští a o minulosti nebo budoucnosti Fricka se v tomto ohledu už nezmiňuje.

Maruna však nepřikládá postavě pouze dobré vlastnosti, ale jako normálního člověka ji nechává dopouštět se chyb, které si na konci díla uvědomuje, a stává se někým lepším. Autor tím chce pravděpodobně naznačit, že si často musíme projít špatnou cestou, abychom se jí poučení mohli vydat tou správnou.

Irena

Mladá rozvedená žena, novinářka, žijící sama se svým otcem, zosobňující opět kladnou postavu. I na ní se dopouští její otec a strýc zrady, hlavně kvůli penězům po matce a lásce k Frickovi. Dlouho jí však trvá, než si vše uvědomí a nenechá se sebou už dále manipulovat. V průběhu díla ochrne a znovu se postaví na nohy, avšak nikdy se zcela nevyléčí. Na konci knihy se po smrti vtělí do lípy, díky níž může Fricek najít správnou životní cestu.

Irenin otec

Záporná postava, projevující se neukojitelnou chtivostí po penězích, moci a vyšším společenském postavení. Posedlý ubližovat, využívá všeho, aby získal bohatství, které nakonec utrácí v nočních klubech, za alkohol a v podplácení vlivných osobností. Když prostředky dochází, chce se pomstít alespoň na obyčejných lidech, kteří ale mají neobyčejnou sílu žít.

Možnost, že by si jeho dcera měla vzít chudého člověka, je pro něho nepředstavitelná a snaží se jakýmkoliv prostředky tomu zabránit. Vše vyústí vůči Ireně až v neovladatelnou žárlivost. Manipuluje všemi kolem sebe, jen aby Frickovi a Ireně ublížil, neboť se nedokáže smířit s tím, že jsou šťastní.

Postava prochází značnými změnami, kdy se prvotní snaha zmařit vztah mění v touhu zničit vše hezké, a z uznávaného doktora se pro jeho zahořklost stává žebrák.

Nakonec autor doktorovu budoucnost nechává otevřenou a jako v každém svém díle dává tak záporné postavě možnost jakéhosi prozření a změny v lepšího člověka.

Eduard

V knize je vedlejší postavou a představuje Irenina strýce, stejně bezcharakterního člověka jako je doktor. Pro peníze a společenský post se sebou nechává manipulovat a pomáhá doktorovi ve zmaření vztahu mezi Irenou a Frickem.

Eda s rodinou

Jako Eduard jsou v příběhu vedlejšími postavami.

Autor se snaží jejich prostřednictvím poukázat na to, že i když jsou lidé bezdomovci, nikdy bychom na ně neměli pohlížet s předsudky, protože nevíme, jaké okolnosti je do svízelné životní situace přivedly.

3.2.4 KOMPOZICE

Dílo je psáno kompozičním postupem chronologickým, s nímž souvisí kauzální výstavba textu. Můžeme tedy říci, že jedno téma logicky vyplývá z jiného, motivy navazují na sebe tak, že z existence jednoho motivu vyplývají důsledky pro další. Zařazení určitého motivu má svůj racionální důvod.

Autor nezůstává u jednoho motivu, který na počátku děje naznačí a pak jej rozvíjí využitím gradace, ale využívá několik pro něho důležitých motivů, které často opakuje a v průběhu vyprávění se k nim navrácí.

3.2.5 JAZYK A JEHO PROSTŘEDKY

Oproti dílu *Vlak do nebe* autor zde uplatňuje pásmo promluvy v 1. osobě tedy v ich-formě. V pásmu řeči postav převažuje forma dialogu formou přímé řeči.

Dílo je psáno převážně spisovným jazykem, ale v přímé řeči postav to působí až krkolomně a nepřirozeně. Jako příklad uvádím rozhovor mezi Frickem a Irenou:

„Dostal jsem výplatu!“

„To je bezvadné a co ještě se ti povedlo?“

„Zahrál jsem si na klavír a šlo mně to.“

„*To je úžasné, věřil jsi tomu a splnilo se ti to, gratuluji! Mrzí mne, že jsem u toho nebyla.*“⁵⁶

V promluvách je použita obecná a hovorová čeština, ale v naprosto neznatelné míře, spíše pro pojmenování různých věcí, míst či oslovení osob. Jinak postavy mluví nadále striktně spisovně bez ohledu na společenské zařazení a vzdělání:

„*...ty ubohej plácale...*“⁵⁷

„*Červeňák*“⁵⁸

„*...já se pokusím na oběd něco ukuchtit.*“⁵⁹

„*...vyplácaly dvě mýdla a půlku šamponu*“⁶⁰

Co se týče prostředků zpestřujících děj, je dílo oproti jiným značně ochuzené. Neobjevují se, nebo pouze v minimální míře, metafory, metonymie, personifikace a další, ve kterých obyčejně Maruna vyniká:

„*...kořeny zla mají dlouhé prsty*“⁶¹

Ve větší míře můžeme však zaznamenat vulgarismy nebo hanlivá slova, jež autor v jiných dílech naopak téměř nepoužívá:

„*...bohatství, které rozházel v bordelech...*“⁶²

„*...co tady čumíš, ty šmejde...*“⁶³

„*Hulváte*“⁶⁴

„*svinstvo*“⁶⁵

Autor používá zastaralé výrazy:

„*Jugoslávie*“⁶⁶

⁵⁶ MARUNA, Jan: *Hrobník od Svatého Bartoloměje*. Krnín: Růže, 2004. ISBN: 80-903485-2-1. s. 126.

⁵⁷ Tamtéž, s. 51.

⁵⁸ Tamtéž, s. 29.

⁵⁹ Tamtéž, s. 63.

⁶⁰ Tamtéž, s. 132.

⁶¹ Tamtéž, s. 65.

⁶² Tamtéž, s. 84.

⁶³ Tamtéž, s. 64.

⁶⁴ Tamtéž, s. 51.

⁶⁵ Tamtéž, s. 131.

⁶⁶ Tamtéž, s. 78.

„pošmistr“⁶⁷

„šumař“⁶⁸

⁶⁷ MARUNA, Jan: *Hrobník od Svatého Bartoloměje*. Krnín: Růže, 2004. ISBN: 80-903485-2-1. s. 60.

⁶⁸ Tamtéž, s. 49.

3.3 VLAK DO NEBE

3.3.1 TÉMA

Autor začíná dílo setkáním dvou neznámých lidí na půdě fakulty, kde chtějí začít opět studovat. Lidí, již se vidí poprvé v životě a mezi kterými propukne něco, čemu oba nerozumí: Anny a Petra.

Anna, ačkoliv je už na popud své pěstounky zasnoubená s padesátiletým lékařem, se zamiluje do Petra. Vždy měla ráda muže a ráda se za nimi ohlédla, ale nikdy nepřekročila určité hranice a nezačala rozehrávat novou hru. V tomto případě to však bylo jiné.

„Stáli proti sobě na jednom čtverečním metru univerzitní chodby. Slévali se do sebe jako dva náhodné prameny... Mlčeli a neustále si jeden druhého prohlíželi. Dotýkali se jeden druhého svou přítomností. Nemohli se nabažit tohoto okamžiku, který mezi ně znenadání vstoupil jako nezvaný host s milou tváří...“⁶⁹

Petr, ženatý muž, z jehož strany přeskočila jakási jiskra, kterou si nedokázal vysvětlit:

„Zamýšleli se do sebe a hlouběji se ponořovali do obrazů, které si představovali, a cestovali v jejich dálkách. Měl pocit, že spolu tančí, jen oni dva... kolem dokola kvetly stromy, toto období velice miloval a nechtěl v něm být sám... Pociťoval z těchto chvil takovou hlubokou radost... Nikdy předtím ho neoslovila ani nenavštívila, bylo to zvláštní, této ženě nic nenabízela a vlastně neměl ani co, a ona mu toho tolik dala...“⁷⁰

Seznámí se, ale nejsou schopni jakéhokoli slova, natož delší rozmluvy. Vydají se do kostela, kam se rozhodne Petr Annu doprovodit. Petr uvažuje o svém nenaplněném a nešťastném manželství, jež drží pohromadě jen pomocí určité společenské etiky.

„Potřeboval žít, ale ve skutečnosti nemohl. Snažil se nějakým způsobem prokousat z této pasti, na jejímž nastražení měl i on svůj podíl. A on seděl v kostele s cizí ženou, kterou potkal na chodbě před hodinou. Měl pocit, že vstoupil do jiného, spravedlivějšího světa.“⁷¹

⁶⁹MARUNA, Jan: *Vlak do nebe*. Krmín: Růže, 2006. ISBN: 80-86975-08-8. s. 5.

⁷⁰Tamtéž, s. 6.

⁷¹Tamtéž, s. 8.

Po 14 dnech, když se opět setkají ve škole, je Anna bledá a hubená - onemocněla rakovinou. Má zasaženou pravou plíci, ale doktorům se do rukou svěřit nechce, neboť má strach z chemoterapie. Po týdnu však podstupuje operaci, při níž je jí nádor odstraněn. Její snoubenec, postarší lékař, zasnoubení zrušil, když se o onemocnění dozvěděl. Petr naopak začne do Anny investovat, kupuje jí léky a různými způsoby se jí snaží co nejvíce pomoci.

V dalších kapitolách autor opouští původní dějovou linii a zaměřuje se na samotné léčení Anny, které dělá Petr domácího ošetřovatele. Anna však bydlí u pěstounky, jež s tím nesouhlasí a dělá vše proto, aby léčení přerušila. Annu nemá ráda a nejraději by, aby zemřela.

„Stálo proti němu nepochopení pěstounky. Ta celý život dělala jen peníze a na city nehleděla, spíš záviděla, když se někde zahnízdila radost, a pokud mohla, tak ji utloukla v poupěti...“⁷²

Jednoho dne Petr dokonce Annu najde ležet na zemi, protože se chtěla napít a upadla, pěstounka jí však nepomohla. Petrovi zakáže, aby v domě pobýval, a přikáže, aby se vystěhoval, ačkoliv Anna potřebuje neustálou péči. Důvodem je pro ni údajná zvrácenost mužů a hlavně žárlivost, kterou vůči němu pociťuje.

Petr se však o Annu přes všechna úskalí starat nepřestane. Nejméně dvakrát denně jí masíruje nohy a záda, zvláčňuje pomocí různých krémů kůži, dbá, aby se jí neudělaly proleženiny, a zásobuje ji makrobiotickou stravou a drahými léky, jež jsou pro její léčbu nezbytné.

Po dvou měsících se její stav značně zlepšuje. A po delší době, kterou autor neuvádí, se nádor zapouzdřuje a růst se zastavuje. Vracejí se jí staří přátelé, mezi nimiž je i bývalý snoubenec Jaroslav snažící se navázat zpřetrhané vztahy, Anna ho však zajímá spíš jako zdroj příjmů, jež by sňatkem získal. Ve skutečnosti má přítelkyni Adélu, o které nikdo neví. Anna se nechává zmanipulovat, ničí případný vztah s Petrem a tím ho strhává do propasti:

„Dala Petrovi možnost nahlédnout do rajské zahrady a pohladit ovoce... Dotknout se hvězd, cokoliv vidět a po čemkoliv toužit. Byl šťastný, když mohl jen na chvíli spočinout v jejích nádherných rukou. Cítit nebe nad hlavou. Žít na konci modrého oceánu, který se jí

⁷² MARUNA, Jan: *Vlak do nebe*. Krnín: Růže, 2006. ISBN: 80-86975-08-8. s. 18.

*zrcadlil v duši. Nevěděl nic o chvíli, která se plazila jako had, aby zabila všechno, co k sobě, kdy cítili...*⁷³

Při posledním setkání mu Anna nabízí 250 tisíc, které Petrovi patřičně náleží. Po povyku, který je pěstounkou a Jaroslavem kvůli penězům způsoben, hodí celou částku s opovržením na zem a odejde.

*„Neměly pro něj žádnou cenu, byly jen potištěným papírem. Mohl si za ně koupit dům, auto, dovolenou v zahraničí. Ale ve skutečnosti nemohl nic... byly svědky jeho prohry.“*⁷⁴

Anna se provdá za Jaroslava, odstěhuje se k němu do domu, je poslušnou a tolerantní manželkou. Jaroslav se mezitím schází s Adélou, bere drogy, hraje automaty a vybírá z banky Aniny peníze, které by vystačily na celý život. Teď mají kvůli němu jen dluhy. K tomu všemu ho vyhodí z práce. Anna přijme práci zdravotní sestry a všechno se snaží dát do pořádku. V nemocnici potká svoji pěstounku, jež onemocněla také rakovinou, a peníze, které pro ni byly vším a kterých má na rozdávání, jsou jí k ničemu. V chování za dobu v nemocnici procitla, jakoby se znovu narodila v jiného člověka. Anně se za vše omlouvá a prosí Jaroslava o pomoc. Ten toho samozřejmě využívá pro finanční zisk 400 tisíc, které obdrží od pěstounky na koupi potřebných léků. Pěstounka nabízí Anně smír, všeho, co jí kdy udělala, lituje a nabízí možnost práce osobní pečovatelky.

Autor vstupuje do příběhu Anny a pěstounky samostatnou kapitolou o Adéle, prostitutce, Jaroslavově milence.

*„Byl u ní rád, měla vkus a úroveň, nebyla jen obyčejnou děvkou, měla za sebou úspěšné studium cizích jazyků. Vždy jej něčím novým překvapila.“*⁷⁵

Ale i ona měla své sny:

*„Normální rodinu, chlapa, který by mě měl rád, a já po něm nemusela chtít peníze. Mít dům někde v horách, na dvoře psa, který by nikomu neublížil, zahradu plnou květin, nedaleko potůček, velký zelený trávník a nad hlavou modré nebe. Chtěla bych mít děti, nikdy jsem jim moc nerozuměla, mám je ráda pro jejich upřímnost.“*⁷⁶

⁷³ MARUNA, Jan: *Vlak do nebe*. Krnín: Růže, 2006. ISBN: 80-86975-08-8. s. 28.

⁷⁴ Tamtéž, s. 34.

⁷⁵ Tamtéž, s. 47.

⁷⁶ Tamtéž, s. 47-48.

Onemocnění se pěstounce, tetě, jak chce, aby ji Anna oslovovala, zhoršuje a každým dnem to vypadá beznadějněji. Anna se, podle domluvy, o ni stará, posluhuje jí jako děvečka, ale nemluví s ní. Kvůli všem špatnostem, kterých byla teta schopna, je v sobě zavřená za několika zámky. A i přes všechny omluvy a slibování, se k ní teta nechová hezky. Jaroslav jí přináší do života jenom problémy. A když ho jednoho dne přivezou nějací muži polomrtvého, Anna už neví, jak dál, a rozhodne se kontaktovat Petra.

Petr pomůže Jaroslavovi a začne obtížnou, a kvůli tetinu přístupu a neschopnosti zařídit se dle požadavků, i velmi problémovou léčbu pěstounčiny rakoviny. V průběhu této léčby ale teta nezvládá své emoce a pozitivní vlastnosti, kterých v poslední době nabývala, nestačily dostatečně zakořenit. Nejednou Petra a Annu od sebe vyhání a nejednou se jim omlouvá a chce, aby se o ni dále starali. Probíhá v ní jakýsi boj s vlastní osobností. Něčím podobným prochází i Jaroslav pohybující se na hraniční houpačce závislostí, kde je jednou nahoře a jednou dole. I přesto, že mu opět Petr s Annou pomohou, neprojeví k nim ani sebemenší náznak díků. Paradoxem je, že i přesto všechno, jak se Jaroslav chová, mu Anna vychází vstříc, aby jí to jednoho dne oplatil okradením a zbitím do bezvědomí, v kterém byla několik měsíců. Petr se teď stará o tetu i o Annu, kterou přestěhoval k pěstounce. I po tom všem se ale Anna k Jaroslavovi vrací:

„Divila se sama sobě, že tohoto muže i přes ta protivenství, která napáchal, milovala.“⁷⁷

V době, kdy je Anna doma s manželem (autor neuvádí, jak dlouho), Petr onemocní. Když jde Anna po čase tetu navštívit a vše se dozví, rovnou u ní zůstane, aby se o Petra mohla postarat. Rozhodne se opustit Jaroslava, nastěhovat se natrvalo k tetě a začít nový život, bez neustálých urážek a ponižování od manžela.

Jaroslav se ocitá na samém dně svých závislostí, aby nakonec kvůli penězům prodal dům Adéle. Ta teď Jaroslava využívá stejně, jako dříve on lidi kolem sebe. Má velké plány, že z domu udělá velký vykřičený podnik a Jaroslav bude pouze tichým společníkem.

Anna se s Jaroslavem rozvede, k údivu zaplatí požadovanou částku jako odstupné a neřeší ani majetkové vyrovnání. Po čase (autor opět neuvádí) Adéla Jaroslava vyhodí na ulici. Mezitím se Petr pomalu uzdravuje. Láska mezi ním a Annou vzrůstá, ale ona se i po

⁷⁷ MARUNA, Jan: *Vlak do nebe*. Krnín: Růže, 2006. ISBN: 80-86975-08-8. s. 91.

čase, kdy ji opět Jaroslav vyhledá, z nepochopitelného důvodu, rozhodne pro svého už bývalého muže. S ním se i dobrovolně vzdá normálního života u tety a zvolí život člověka bez domova, života na ulici. Společně s Jaroslavem jsou schopni se doprošovat, v jejich dříve vlastním domě, Adély o nocleh a práci. Bloumají ulicemi a žebrají.

Z opět nejasného důvodu se Anna s Jaroslavem po nějakém čase loučí. Při této příležitosti se seznámí s dvěma dětmi, které žebrají o jídlo. Potom ji děvčata zavedou za jejich matkou. Marie, jak se tato žena jmenuje, má zanícené rány po celém těle a není schopna pohybu. Anna se o ni nějakou dobu stará. Problémy však nastanou, když přijde Mariin bratr, stejný alkoholik jako Jaroslav, pro peníze na činži, kterou mu Marie za bydlení platí. Ta však na zaplacení nemá, proto ji i s jejími dcerami vyhodí. Mariin fyzický stav se kvůli nenadále situaci rapidně zhorší. Anna se dlouho nerozhoduje a vrací se zpět k tetě a Petrovi. Zajistí Marii pobyt v nemocnici a děti si prozatím vezme k sobě, aby se o ně mohla postarat. Teta, která se za tu dobu hodně změnila k lepšímu, se vším souhlasí a pomáhá, jak může. Možná k tomu přispívá i její sexuální vztah s Petrem.

Problémy opět nastávají, když do nemocnice za Marií přijde manžel Alan, který v ději pomyslně zastupuje postavu Jaroslava. Vrátil se z cest a stejně jako Jaroslav bojuje s gamblerstvím. Přijde si k Marii pro peníze. Ta mu dá všechny věci, jež jí Anna nakoupila. Místo, aby peníze z jejich prodeje nějakým způsobem vhodně investoval, nahází je do automatu. Mariin zdravotní stav se opět zhoršuje, proto se Anna rozhodne ji vzít k tetě domů, kde se o ni s Petrem postarají a vyléčí ji. Vše se na čas obrátí k lepšímu. Teta si s Annou vše vyřiká a vysvětlí, avšak přijde znovu doba, kdy ji začne šírat stáří a promění se v nepříjemnou zapšklou ženu. Duchovně naposledy procitne na „smrtné posteli“.

V závěru díla nechává autor nezodpovězenou otázku, zda Anna zvolí Jaroslava, ze kterého se stal normální spořádaný muž, ale který se vrací do života Anny za možným ziskem z pozůstalých peněz po tetě, nebo zda si Anna zvolí Petra, kterého také miluje a za něhož by se musela provdat, aby dědictví nabylo platnosti.

3.3.2 PROSTŘEDÍ A ČAS

Jelikož je dílo psychologickým románem, zaměřuje se autor především na vykreslení postav a duchovního prostředí, oproti němuž jsou materiální prostředí a čas značně opomíjené.

Co se týče duchovního prostředí, můžeme být v pozici čtenáře svědky možné smrti několika postav, které nakonec procitnou, neboť dle autora ještě není čas odchodu. Na cestu, ze které se nakonec vrátí zpět, se vydají Anna s Petrem a teta. Jako příklad uvádím Marii, která se v takové situaci také ocitá:

„Přicházelo nové, jasné světlo, přinášelo Marii velké květiny a všechny se usmívaly. Neviditelnými chapadly se jí snažily svázat do kytice a dostat mezi sebe, aby mohla stoupat... Anna stála jako přimrazená k podlaze, viděla, jak se Marie pozvedla z postele, posadila se, sešla z lůžka, jako by jí nikdy nic nebylo. Udělala pár kroků a potom se roztančila a pomalu s květinami v náruči stoupala vzhůru... S nadlidskou silou, která se v Anně znenadání objevila jako blahodárny pramen živé vody, se jí podařilo stáhnout ji dolů... Marie těžce dýchala, jako by se znovu rodila a oživovala funkce organismu. Vracela se pomalu do jeskyně života, napůl člověk a napůl anděl. Měla velká namodralá křídla, klesla na kolena a zeptala se: „Proč...? Byla jsem už tak blízko, dotýkala jsem se té krásy...“⁷⁸

Většina děje se odehrává v tetině domě, kde probíhá léčba všech nemocných. Konkrétní místo autor neuvádí, ale vzhledem k nemocnici, kde pobývala teta i Marie a ve které pracoval Jaroslav i Anna, se můžeme domnívat, že se jedná o větší město. Dále se postavy pohybují v prostředí ulice, v domě, kde žila Marie s dcerami a kde jí Anna pomáhá a léčí v Annině a Jaroslavově domě a v již zmíněné nemocnici. Autor na začátku díla zobrazuje i kostel. Žádné prostředí, ale není konkretizováno a pro bližší představu čtenáře ani minimálně přiblíženo. Pravděpodobně to autor nepokládá za důležité.

Jako v ostatních knihách Jana Maruny nechybí ani v této obraz lípy, na kterou vzpomíná teta u konce svého života:

„Půjdu si raději lehnout. Nechci padnout vestoje jako náš velký strom. Pamatuješ si na něj? Na tu lípu, stávala hned na zadní straně domu. Lidé o ní mluvili, že tam stojí dvě stě let. A blesk ji srazil jedním mávnutím meče.“⁷⁹

3.3.3 CHARAKTERISTIKA POSTAV

Autor dílo zakládá na několika základních charakterech, které přisuzuje více postavám. Objevuje se zde postava dobrosrdečného mladíka, Petra, skromného, se srdcem

⁷⁸ MARUNA, Jan: *Vlak do nebe*. Krnín: Růže, 2006. ISBN: 80-86975-08-8. s. 144-145.

⁷⁹ Tamtéž, s. 183.

„na dlani“, dívky Anny, která je, přes všechna úskalí, jež jsou jí životem dána do cesty, hodná, citlivá, vše dokáže odpustit a věří, že se vše a všichni obrátí k lepšímu. Stejný charakter má i postava Marie. V díle u Jana Maruny nesmí chybět záporné postavy, projevující se chtíčem po penězích, trpící různými závislostmi, nejčastěji vícero najednou. Mezi takové bychom mohli zařadit pěstounku, Jaroslava a Alana, u kterých v průběhu děje probíhá jakýsi boj s vlastní osobností.

Petr

Podle informací o autorovi můžeme u hlavní postavy Petra Nováka vyzorovat značné autobiografické prvky:

„Byl vysoké postavy, tak kolem dvou metrů, běžný typ s modrýma očima. Šlachovité ruce volně stékaly podél těla. Byl oblečený do hnědých, na kolenou prošoupaných manšestrových kalhot. Vyšmatlané polobotky byly kdysi černé, teď měly neurčitou barvu. Doplněvala je na loktech prodřená zelená bunda.“⁸⁰

Z textu je možné se dozvědět, že je mu 30 let a že je již 9 let nešťastně ženatý. Žije s manželkou a její rodinou na vesnici, společně s osmi psy. Pracuje na dráze a využívá i vedlejších pracovních možností. Zajímá se především o přírodní léčitelství, dále vážnou hudbu, cestování, literaturu, zejména poezie Walta Whitmana a básně Henriho Michauxe.

Jak už jsem zmínila v úvodu charakteristiky, patří mezi kladné postavy, projevující se klidným, skromným chováním, snahou a ochotou pomoci. „Čistý“ člověk, jemuž nejde v životě o materiální hodnoty, ale především o duchovní.

Díky znalostem a zkušenostem v přírodním léčitelství překvapivě vyléčí u Anny a její pěstounky rakovinu, zdravotně také pomůže Jaroslavovi a Marii.

Při prvním setkání s Annou se do ní ihned zamiluje. Představuje pro něho ztělesnění ideálu dokonalé ženy.

Anna

Anna je mladá žena, která onemocní rakovinou plic. Autor ji popisuje jako velice pohlednou ženu s přímým pohledem a pevným stiskem ruky, svědčícím o upřímnosti. Věkově ji Petr odhaduje na 25 let.

⁸⁰ MARUNA, Jan: *Vlak do nebe*. Krnín: Růže, 2006. ISBN: 80-86975-08-8. s. 5.

Její babičku, která na rakovinu zemřela, ve výchově zastoupila nevlastní matka, již oslovuje tetou. Celý život se k ní nechovala s úctou a i přesto ji Anna neztrácuje a v nejtěžších chvílích života jí pomáhá. Tím prokazuje svou neskonalou dobrou povahu. Po Petrově léčbě rakoviny, když se jí vrátí přítel a snoubenec Jaroslav, který svatbu kvůli onemocnění zrušil, se na nějakou dobu povahově změní a autor ukáže i její stinné stránky osobnosti. Nakonec vždy všechna její špatná rozhodnutí vyústí v něco dobrého. Autor se však zaměřuje v ději značně do budoucnosti a opomíjí skutečnost, že čtenář pohlíží na děj v souvislostech a může tak vidět Annu, jako nevyzrálého člověka, který si neváží toho, co má, a projevuje se jako sobec ubližující svými rozhodnutími tetě a Petrovi.

Marie

Marie je nemocná žena, žijící sama s dvěma dcerami na pokraji společnosti. Po seznámení s Annou, která jim značně pomůže jak po stránce sociální, tak, v případě Marie, po stránce zdravotní, se většina okolností obrátí k lepšímu. Autor jí přisuzuje obdobný charakter jako má Anna. Vyobrazuje ji jako člověka, který by se pro ostatní rozdal. V díle dá dobrosrdečně svému muži, jenž ji vyhledá pouze pro peníze, veškeré věci zakoupené a darované od Anny. Někomu by to mohlo připadat hloupé, pro někoho by Marie naopak mohla být vyrovnanou ženou, pohlížející na život s nadhledem, pro niž nehraje materiální stránka věci roli.

Pěstounka (teta)

Pěstounka Anny v díle také onemocní rakovinou. Opět k uzdravení přispěje Petr svým přírodním léčitelstvím.

Jako u všech záporných postav v díle i u ní probíhá boj s vlastní osobností. Jejimi soupeři však nejsou závislosti, ale neukojitelný chtíč po penězích a majetku, který z ní udělal věčně nespokojeného, podezřavého, závistivého, zlého člověka. Ačkoliv disponuje velkým obnosem po zemřelém otci Anny, je pro ni její nevlastní dcera přítěží.

Vážné onemocnění jí na nějaký čas otevře oči a začne se chovat lépe. Stavby nálad se však střídají v průběhu celého díla. Procitá až na sklonku svého života.

Jaroslav

Postarší lékař a posléze manžel Anny, o niž se zajímá pouze z hlediska možného finančního zisku. V knize zastává, společně s Alanem, zápornou postavu, drogově a alkoholově závislého gamblera. Vše se v jeho životě točí kolem peněz a pro jejich získání

se ničeho neštítí, snad jen duchaplné práce. I v jeho životě se objeví snaha změnit se. Vždy ale padá zpátky na dno.

V knize zastávají vedlejší role prostitutka Adéla, Mariiny dcery a manžel Alan.

3.3.4 KOMPOZICE

V kategorii času je uplatněn princip chronologický. Vztah dějových linií je paralelní, ve kterém se prolíná několik samostatných příběhů jdoucích současně.

Text je členěn na kapitoly, které spolu ve většině případů nesouvisí a nenavazují na sebe. Autor text nečlení ani na odstavce, což způsobuje špatnou orientaci v ději.

Jelikož je dílo umělecké, je pro něho typická kauzální výstavba textu. Avšak kvůli často strohému popisu událostí, nevysvětlení a neodůvodnění chování postav a celkového vynechání časové roviny se v mnoha momentech výstavba mění v nekauzální, která je charakteristická zejména pro lyriku a některé neepické formy prózy.

Autor spíše popisuje sled událostí, než aby vyprávěl děj.

3.3.5 JAZYK A JEHO PROSTŘEDKY

Pásmo vypravěče je v řeči autora, tudíž v er-formě. Do něho vstupuje přímá řeč postav, povětšinou ve formě dialogu.

Jan Maruna volí převážně spisovný jazyk, v některých pasážích až vzhledem k 21. století nezvyklé formulace. Například si během celého díla Anna a Petr vykají. Čtenář díky tomu nabývá dojmu, jakoby četl text z jiné doby. Autor tím chce ale pravděpodobně zdůraznit vzájemnou úctu mezi lidmi, která se v dnešní době značně vytrácí. Spisovnou češtinu autor používá i v přímé řeči postav. V projevech závislých mužů, již se dostali na okraj společnosti, prostitutky Adély a dětí je to však velmi neobvyklé a čtenář tak může mít problém s pochopením správné atmosféry. Obecné výrazy se v přímé řeči až na výjimky neobjevují. Mohu tak doložit v kontextu rozhovoru mezi prostitutkou Adélou a Jaroslavem:

„Ty jsi ale zrůda! Kde se v tobě berou takové nesmysly?“

„Ty už nerozumíš legraci?“

„Pokud se mluví o lásce tak nikdy nežertuji.“⁸¹

Dále spisovný jazyk cituji v promluvě opilé Adély, která koktavě mluví s Jaroslavem a Annou. Ukázka je pouze promluva Adély, vyňata z kontextu:

„Zdravím tě Jaroslave, koho mi sem vedeš...Snad mě nechceš rozesmát, ty a práce...Dneska se práce shání špatně, můžu vás zaměstnat jen jako pomocnou sílu za jídlo, ale ubytování si musíte sehnat někde jinde...A kdy, že o tom nevím.“⁸²

Pro své vyjádření, hlavně pocitů a vztahů, autor využívá metafor a personifikací, v kterých, troufám si podotknout, je mistrem:

„Jediný vyslanec, který byl schopen rozetnout svým mečem tuto tmu, která se mohla záhy proměnit ve světlo, byl rozum. A on přišel, trvalo mu to dlouho, musel projít rozpálenou pouští, divokou řekou i údolím horeček, než pochopil význam slova „žít“ ...“⁸³

„Miloval jsem pole plné slunečnic, když se zastavovaly do ranního slunce mezi rosou a věčností. Věšela jsem na ně naše tajná přání, nebyla velká, vešla se do dlaně...“⁸⁴

„Nevím, jen si pamatuji, že ta radost měla teplé ruce a nabízela mi víc než kdokoliv jiný na tomto světě.“⁸⁵

„O zlato a faleš nás okrádá čas.“⁸⁶

Děj autor obohacuje také přirovnáním:

„Bloudil po chodbách jako bludný Holanďan.“⁸⁷

„Plácala se mezi nimi jako hadr ve větru.“⁸⁸

V minimální míře se v textu objevují vulgarismy:

„Jsem ale chcípák!“⁸⁹

„...nebyla jen obyčejnou děvkou, ...“⁹⁰

Název knihy, *Vlak do nebe*, je vyobrazen malbou dvou malých děvčátek:

⁸¹ MARUNA, Jan: *Vlak do nebe*. Krnín: Růže, 2006. ISBN: 80-86975-08-8. s. 47.

⁸² Tamtéž, s. 114.

⁸³ Tamtéž, s. 176.

⁸⁴ Tamtéž, s. 157.

⁸⁵ Tamtéž, s. 145.

⁸⁶ Tamtéž, s. 143.

⁸⁷ Tamtéž, s. 13.

⁸⁸ Tamtéž, s. 153.

⁸⁹ Tamtéž, s. 66.

⁹⁰ Tamtéž, s. 47.

„Teto, já s Janou jsme namalovaly vlak, podívej se.“

„Nerozumím tomu, co jste namalovaly?“

„Vlak do nebe...Chceme, aby dovezl prosbu Ježíškovi, aby nám uzdravil mámu a tetu!“⁹¹

⁹¹ MARUNA, Jan: *Vlak do nebe*. Krnín: Růže, 2006. ISBN: 80-86975-08-8. s. 184-185.

4 OSTATNÍ PROZAICKÁ DÍLA V KONTEXTU JANA MARUNY

4.1 SOUŽITÍ NA HRANĚ (2004)

Autor sepsal soubor drobných skutečných příběhů o zvířatech, jejich osobnostech a jejich soužití s lidmi. V díle pomáhá léčit nemocná zvířata bylinkami a léky rostlinného původu. Nejčastěji tam, kde veterinární pomoc nestačí. Například popisuje psa, jenž pro odevzdanost a lásku ke svému pánu, převzal jeho onemocnění.

4.2 SE ŽIVOTEM V PATÁCH (2009)

Kniha se skládá ze dvou novel, přičemž námětem první novely je žena nemocná rakovinou a její obrovská touha po uzdravení, aby mohla žít „skutečný život“.

Námětem druhé novely je závislost lidí na alkoholu, která je zobrazena až do absurdity. Lidé jsou nalákáni a uvězněni do hradu, jenž zobrazuje alkoholovou past a kde nelze normálně žít.

Autor se inspiruje skutečnými životními příběhy lidí, které osobně znal.

4.3 SMÍŘENÍ (2010)

Novela, v níž autor opět vychází z životních zkušeností. Popisuje boj muže s onemocněním rakovinou a současně závislostí na alkoholu. Podstatným momentem je i konfrontace s jeho rodinou, které se nedokáže pro alkohol věnovat a volí cestu závislosti.

V současné době se autor po letech, ovšem z jiného pohledu, vrací k tomuto dílu v knize Agnessaria 2.

4.4 EMA A KUS NEB (2012)

Román pojednává o nelehkém životě postižené a zneužitě dívky, kterou autor osobně poznal na přelomu 60. a 70. let ve Vyšším Brodě. Napsal ho přibližně ze šedesáti procent podle skutečnosti. Jen děj přesadil do jiné doby a vymyslel smyšlené postavy.

„Hlavní hrdinkou je Ema. Postižené dítě mongoloidního typu, s nehezku opičí tváří a znetvořenýma nohama. Co nedostala od Boha na kráse, to jí nadělil v hudebním

*nadání. Dokázala bez jakýchkoliv znalostí zahrát úchvatně na klavír a lidé pak na ni pohlíželi jinak.*⁹²

Hlavním námětem je tedy konfrontace postižení s talentem hry na klavír, díky němuž na Emu lidé začnou pohlížet s uznáním a uvědomí si podstatu lidské osobnosti. Autor se snaží poukázat na lidi, kteří mají předsudky vůči ostatním, zvláště těm, kteří se jakkoliv odlišují.

Kniha je doplněna ilustracemi Dimitrije Kadrnožky.

4.5 DIAMANTOVÉ SLZY (PŘEDPOKLÁDANÉ DOKONČENÍ 2014)

Nejnovější dílo Jana Maruny zabývající se vězeňskou tematikou.

V díle jsou tři hlavní motivy. Konflikt komunistů s postavou Milana, vystudovaného lékaře, který ovšem praxi nesmí vykonávat, a posléze jeho věznění pro nechtěné zranění syna hlavního protagonisty.

Dále boj Milanova otce s rakovinou, která po ozáření jakýmsi světlem ustane, a to dá podnět lékařům k výzkumu. Otec se tak nedobrovolně stane „pokusným králíkem“.

A třetím důležitým prvkem je víra v Boha, bez níž není možné v těžkých chvílích nalézt klid duše a osvobození.

Na konci díla autor dává možnost hlavním záporným postavám procitnout a změnit se v lepší lidi. Jeden z nich tuto možnost nepřijímá a stihá ho špatný osud.

Dílo je freskou klidu a pokory a zároveň zla. Zla lidí, kteří mají v životě vše, na co si vzpomenou, a podle toho i tak jednájí s ostatními. Ve skutečnosti jsou ale velmi „chudí“ a nemají nic.

4.6 AGNESSARIA (2014)

Jako většina děl Jana Maruny, i toto je inspirováno skutečnými událostmi. Hlavní postavou je Tomáš, bývalý voják, který se po odchodu do civilu není schopen začlenit do společenského ani do rodinného života. Znovu se mu navrací psychická traumata, jež se snaží vyřešit alkoholem. Svůj životní prostor omezí na jednu místnost, kde se ukájí

⁹² Jan Maruna. *Táborský deník* [online]. 2.12.2011, [cit. 2014-3-20]. Dostupné z WWW: http://taborsky.denik.cz/kultura_region/musil-maruna20111201.html.

v závislosti. Důležitou roli hraje i jeho manželka, projevující trpělivost a toleranci, připomíná Tomášovi jejich syna a snaží se ho přimět, aby vstoupil do jejich životů. Její snaha je však bezvýsledná a velmi deprimující. Nakonec i ona propadne alkoholu a ani víra, v níž do té doby pevně věřila, jí už nepomůže.⁹³

4.7 AGNESSARIA 2 (PLÁNOVANÉ VYDÁNÍ PŘELOM ŘÍJNA, LISTOPADU ROKU 2014)

Filozofické úvahy nad životem.

4.8 POEZIE V PRÓZE

Dále autor napsal povídky a úvahy neboli poezii v próze, kde zobrazuje především „duši“ stromů

Kyvadlo dobra

Modrooký kůň

Královna

Myšlenky ze slova a dřeva

Zamyšlení na planetě

Tělo na prodej

⁹³ MARUNA, Jan: *Agnessaria*. Jindřichův Hradec: Epika, 2014. ISBN: 978-80-87435-61-8. s. 7

ZÁVĚR

Na začátku své práce jsem představila Jana Marunu, méně známého autora z jižních Čech, a posléze jsem se věnovala podrobnější analýze vybraných románů.

Díky poznatkům, které jsem po rozboru děl získala, se domnívám, že je psaní pro autora jakousi terapií, při níž své vzpomínky a zkušenosti vkládá do příběhů. Pravděpodobně se tak může snáze vyrovnat s tím, co se mu v životě mohlo udát.

Autor se příliš nezaobírá prostředím a časem, zdánlivě mu neprijdou dostatečně důležité, jelikož píše psychologické romány. Klade důraz především na charakteristiky postav a jejich morální a duchovní rozvoj. Do hlavní postavy zosobňující jeho samotného, promítá vztah k matce, k ženám, víru v Boha, lásku ke zvířatům a k přírodě, zejména ke stromům a boj se závislostmi.

Navzdory jednoduchému, prostému vypravování jsou všechna Marunova díla napsána jistým osobitým stylem, který může být pro čtenáře obtížněji pochopitelný. Orientace v ději je také patrně narušována již zmíněnou absencí časových údajů. Dle mého názoru mnohdy přehled ztrácí i sám autor.

Maruna píše výhradně spisovným jazykem, a to i v dialozích a promluvách postav, u kterých by byla přirozenější obecná čeština. Co se týče jazykových prostředků, používá s oblibou personifikaci a metaforu, kterými dokáže jedinečně popsat i naprosto obyčejnou až fádňí situaci, vztahy či pocity.

Pro mě hlavním přínosem nebylo sepsání samotné práce, ale osobní setkání s autorem a pravidelné konzultace, díky kterým jsem snad nejenom byla schopna jeho osobnost přiblížit ostatním, lépe pochopit jeho díla a udělat tak jejich analýzu, ale hlavně jsem dostala možnost poznat prostého avšak velmi zajímavého člověka.

RESUMÉ

The topic of my bachelor thesis is Jan Maruna - the author of my region.

At the beginning of the thesis I introduced the author in more detail and subsequently analysed his three novels: *Ambra a moře v nás*, *Hrobník od Svatého Bartoloměje*, *Vlak do nebe*. When I was examining the texts I was focused on the topic, setting and time, characteristic of characters, composition, language and its devices.

The Bachelor thesis is divided into 4 main chapters: *Portrait of Jan Maruna*, *Chosen novels*, *Analysis of structure of chosen works* and *Other prosaic works in context of Jan Maruna*.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

HODROVÁ, Daniela: *Proměny subjektu 2. sv.* Pardubice: Mlejnek, 1994. ISBN: 80-85778-02-5.

MARUNA, Jan: *Agnessaria*. Jindřichův Hradec: Epika, 2014. ISBN: 978-80-87435-61-8.

MARUNA, Jan: *Ambra a moře v nás*. Praha: Onyx, 2004. ISBN: 80-86788-14-8.

MARUNA, Jan: *Hrobník od Svatého Bartoloměje*. Krnín: Růže, 2004. ISBN: 80-903485-2-1.

MARUNA, Jan: *Vlak do nebe*. Krnín: Růže, 2006. ISBN: 80-86975-08-8.

Elektronické zdroje:

MUSIL, Josef. Pokora. Bez ní to nejde ani v životě, ani v literatuře, vyznává spisovatel Jan Maruna. In: *Táborský deník* [online]. 2.12.2011 [cit. 2014-3-20]. Dostupné z: http://taborsky.denik.cz/kultura_region/musil-maruna20111201.html

MUSIL, Josef. Jan Maruna by chtěl být dubem. Velikým a rozložitým. In: *Táborský deník* [online]. 8.11.2009 [cit. 2014-3-14]. Dostupné z: http://taborsky.denik.cz/zpravy_region/jan-maruna-by-chtel-byt-dubem-velikym20091105.html

MUSIL, Josef. Celý svět se zlepšil, věří básník Jan Maruna. In: *Táborský deník* [online]. 14.12.2012 [cit. 2014-3-14]. Dostupné z: http://taborsky.denik.cz/kultura_region/cely-svet-se-zlepsi-veri-basnik-jan-maruna-20120914.html

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 - Bibliografie Jana Maruny

Příloha č. 2 - Fotografie Jana Maruny

Příloha č. 3 - Obálka knihy *Ambra a moře v nás*

Příloha č. 4 - Obálka knihy *Hrobník od Svatého Bartoloměje*

Příloha č. 5 - Obálka knihy *Vlak do nebe*

Příloha č. 6 - Některá italská ocenění za poezii

a) Premio Internazionale A.U.P.I. (Cena poroty)

b) Premio Internazionale Agenda dei Poeti 2010 za knihu *Luce sulla strada* (Světlo na cestě)

Příloha č. 1

Romány

- Hrobník od Svatého Bartoloměje
- Ambra a moře v nás
- Vlák do nebe

Novely:

- Smíření
- Se životem v patách

Povídky a úvahy:

- Kyvadlo dobra
- Modrooký Kůň
- Il cavalo dagli occhi azzurri – Modrooký kůň, vyšlo italsky
- Královna
- Myšlenky ze slova a dřeva
- Zamyšlení na planetě
- Riflessione sul pianeta – Zamyšlení na planetě, vyšlo italsky
- Tělo na prodej

Poezie:

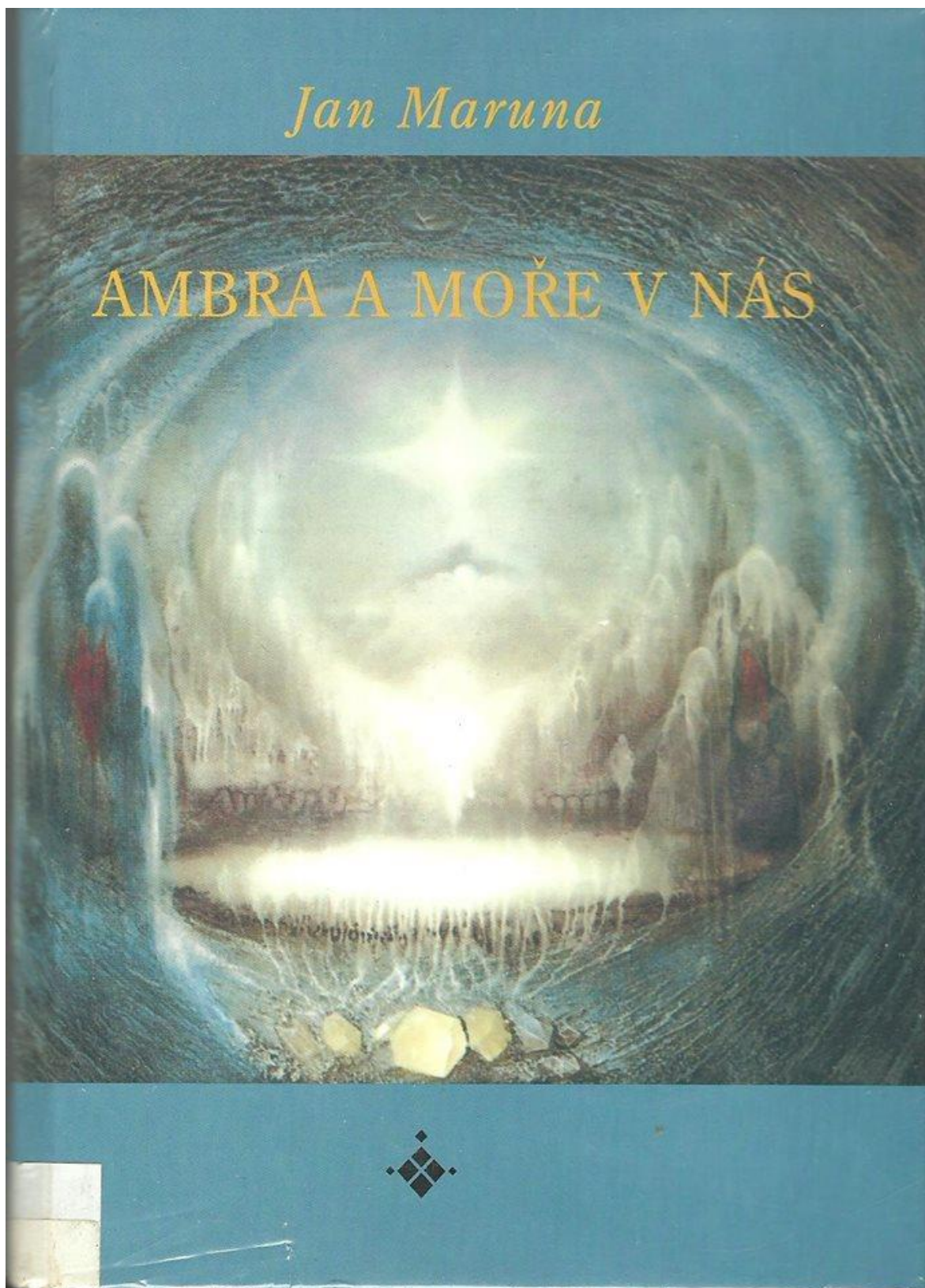
- Eizeret
- Rekviem za lásku
- Sny
- Cestující mezi zrcadly
- Zázraky na druhé straně srdce
- Akátový anděl
- V podkroví duše
- Anděl od aquilejské basiliky
- Ange de la Basilique d'Aquilée – vyšlo francouzsky
- Vicini parenti – Blízcí příbuzní – vyšlo dvojjazyčně, italsky a česky
- Přesýpací hodiny
- Un Volto – Tvář – vyšlo dvojjazyčně, italsky a česky
- Cucire sul mantello dei sogni – Přišít snům na kabát – vyšlo dvojjazyčně, italsky a česky
- Světlo na cestě
- Luce sulla strada – Světlo na cestě – vyšlo italsky
- Enitram – vyšlo dvojjazyčně, italsky a česky
- Rozkvetlý pes
- Olivy v životě
- The Sun Dial – Sluneční hodiny – vyšlo dvojjazyčně, anglicky a česky
- A Milano e Orologio solare – vyšlo italsky
- Dal Taglio – Na řezu – vyšlo dvojjazyčně, italsky a česky

- On the Cut – Na řezu – vyšlo anglicky
- Olivy dalla Puglia – Olivy v životě – vyšlo dvojjazyčně, italsky a česky
- In Milano – vyšlo dvojjazyčně, anglicky a česky
- Čistá duše po letech I. a II. díl
- Na cestě (spoluautor italský básník, Mauro Ruggiero)
- Město andělů a jiné sny – La Città degli angeli e altri sogni, vyšlo dvojjazyčně italsky a česky
- Výpověď duše
- La testimonianza dell'anima – Výpověď duše, vyšlo italsky
- Modrý portrét
- Modrá zeď do slunce
- Klavíry
- Ruce plné ticha

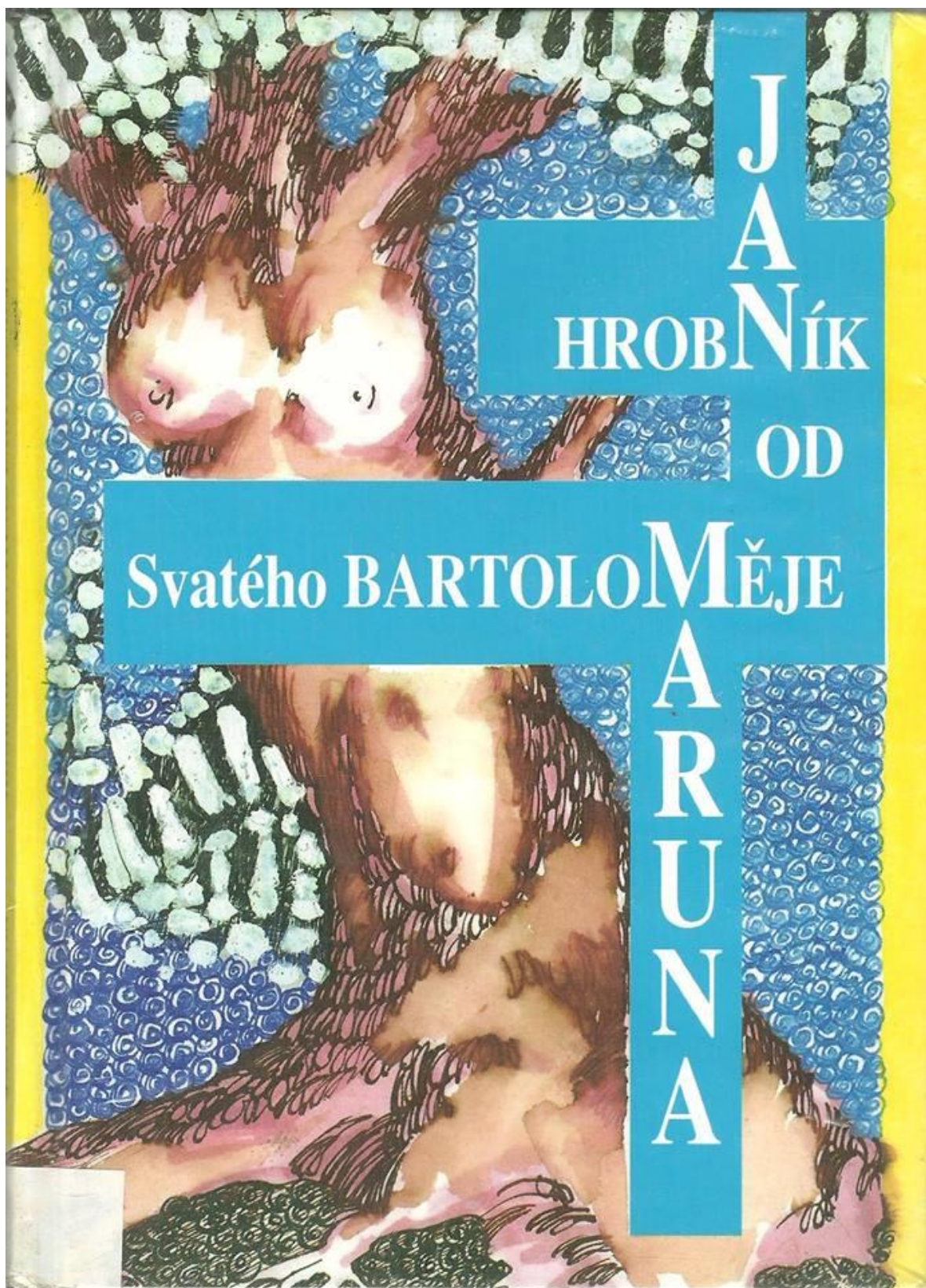
Příloha č. 2

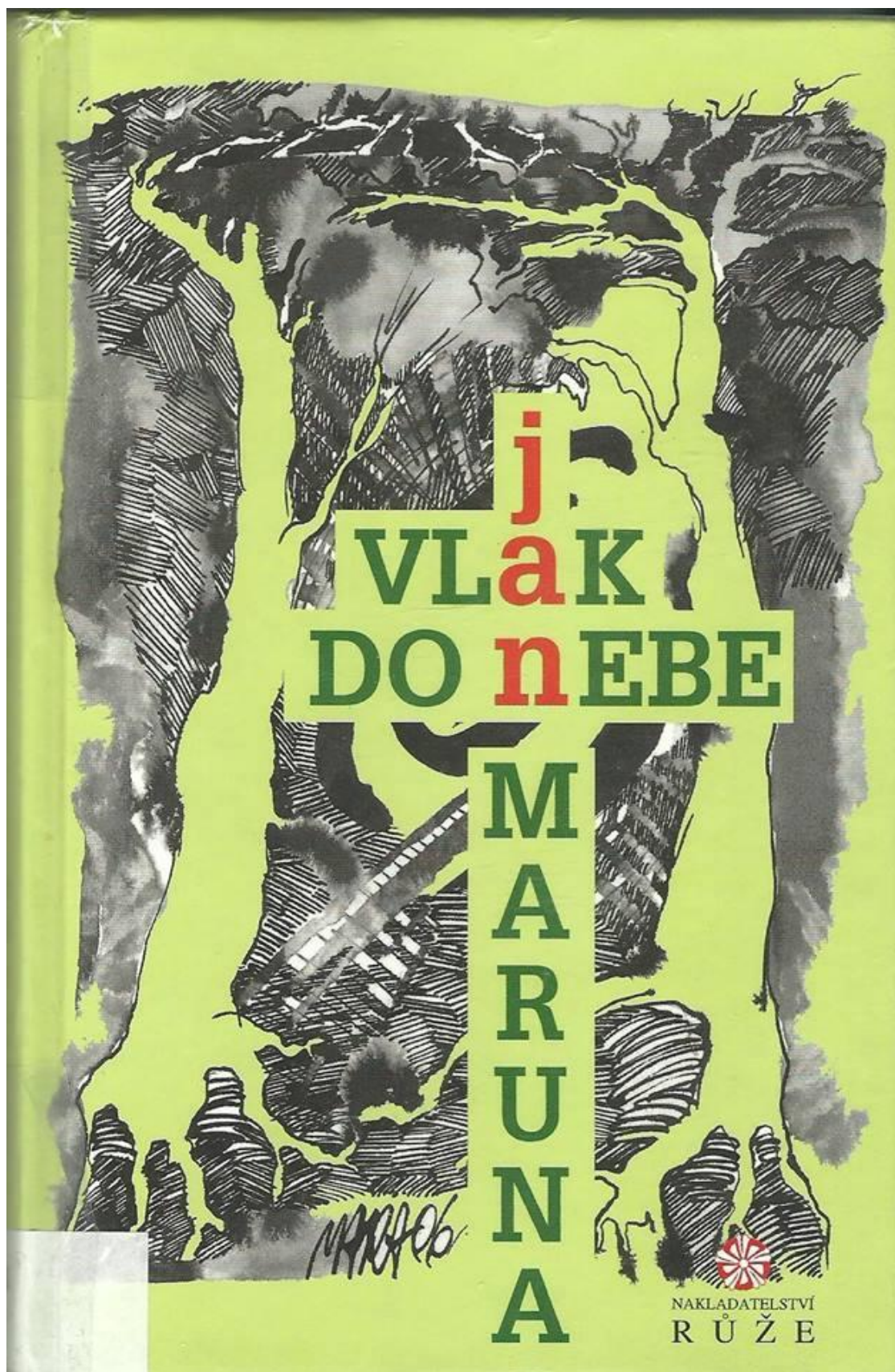
Příloha č. 3

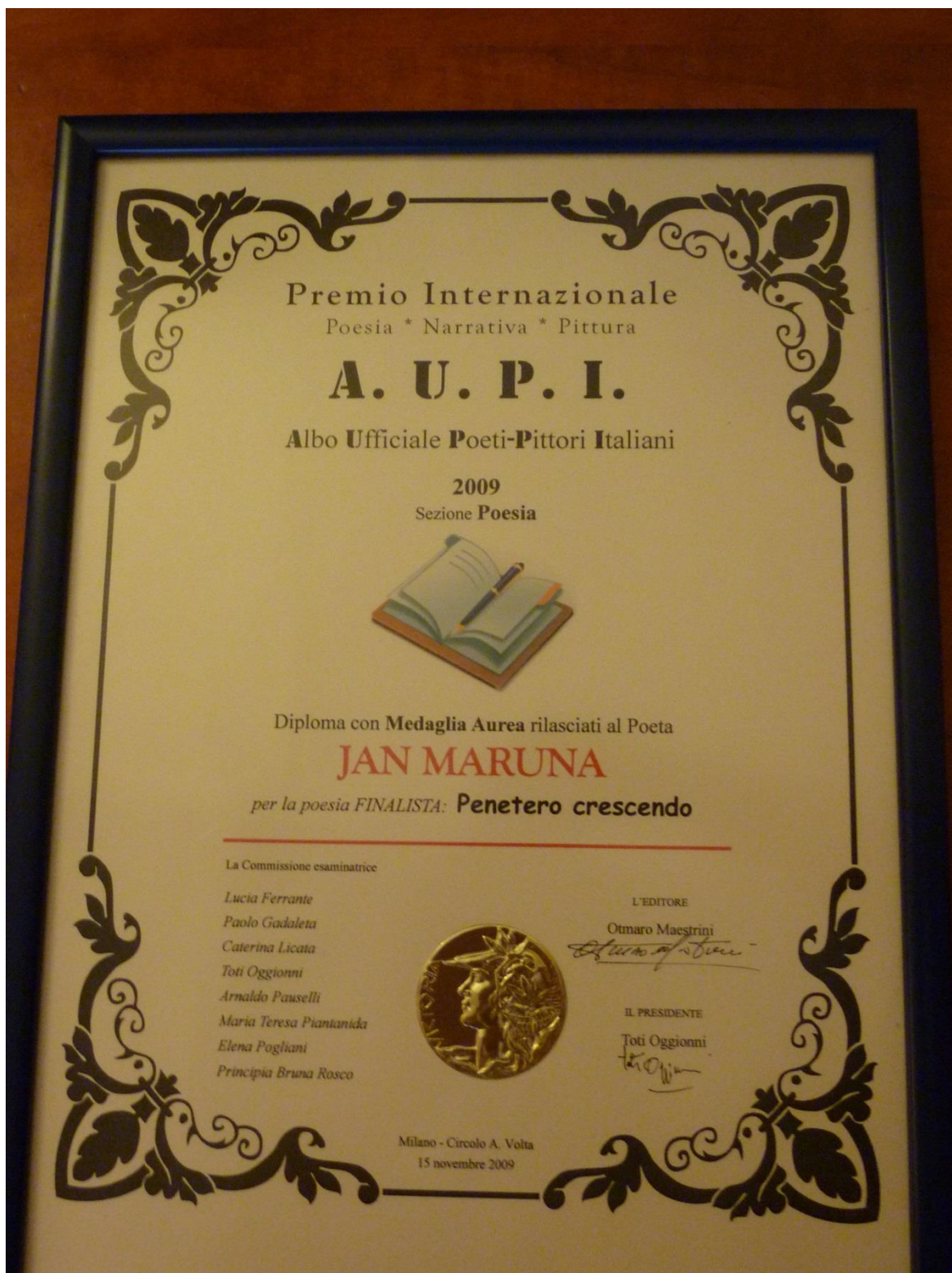
Příloha č. 4

Příloha č. 5

Příloha č. 6, a)

Příloha č. 6, b)

